
ZEMĚDĚLSKÁ PODOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

Kč 15,–

3 listopad
2005–6
68. ročník

OBSAH

(English summary see page no. 27)

Podzim ve znamení BIO a veletrh BioFach	2
Environmentální vzdělávání v Japonsku – II. část	3
K ochrane a bezpečnosti při práci	4
Projekt RUTSAD	6
Interdisciplinárne vzťahy	8
„5 klíčů k bezpečnému stravování“	9
Den s pracovníci Kanceláře pro vzdělávání a poradenství	10
Seznámení se zemědělským vzděláváním.....	11
Informační servis	12
Modernizácia, inovácia, racionalizácia	13
Valná hromada Asociace	15
Chovatelský den v Třebíči	19
Oslava Dne zvířat	20
Cesta za poznáním	21
Na odborné exkurzi	21
Hostili jsme sokolníky z celého světa	22
60 let od zahájení výuky	22
Najdete v příštích číslech	22
Ukončenie projektu ENVEARHONARY	23
Pěstování rostlin pro energetické účely	23
Karel a Richard Ježkové	24
Antonín Věčeř	25
Contents	27

Časopis pro zemědělské, lesnické, zahradnické,
potravinářské a rybářské vzdělávání

Časopis pre poľnohospodárske, lesnícke, záhradnícke,
potravinárske a rybárske vzdelávanie

PODZIM VE ZNAMENÍ BIO A VELETRH BIOFACH

Září letošního roku bylo poprvé vyhlášeno jako „Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ a záštitu nad touto akcí převzali ministr zemědělství pan Petr Zgarba a ministr životního prostředí pan Libor Ambrozek. Jedním z hlavních cílů bylo informovat a vzdělávat obyvatele v tom, co jsou biopotraviny a ekologické zemědělství, a na základě těchto informací podnítit zájem potenciálních spotřebitelů o nákup potravin vyrobených podle šetrných ekologických postupů. Různé bioprodeje, podniky a sdružení uspořádalo zhruba 90 akcí, kde za velkého zájmu veřejnosti proběhly ochutnávky, semináře a prohlídky různých provozů na ekologických farmách. Ekologické hospodaření na půdě a šetrná ochrana okolní přírody, welfare zvířat, produkce ve špičkové kvalitě, vzhled farmy..., to jsou v současné době už běžnější pojmy. Mnoho lidí si díky těmto akcím uvědomilo, že když budou kupovat a konzumovat biopotraviny, budou:

- podporovat zdraví své, zdraví svých dětí a v neposlední řadě i zdravou budoucnost celé planety,
- podporovat ekologické zemědělství, které je kontrolovaným systémem hospodaření a pracuje v souladu s přírodou, nikoli proti ní,
- podporovat prosperitu a sociální stabilitu venkova,
- podporovat ekologické zemědělství, které má pozitivní vliv na rozmanitost fauny a flóry, méně znečišťuje, produkuje méně oxidu uhličitého a méně nebezpečných odpadů.

Veletrh biopotravin a bioproduktů

Ekologický přístup člověka proniká do všech oblastí – od výživy přes bydlení až po wellness a zdraví. S novými produkty, trendy a nápady z celého světa se můžeme seznámit na světovém veletrhu **BioFach 2006**, který bude probíhat ve dnech **16.–19. 2. 2006** v německém Norimberku.

Do odborné nabídky jsou zařazeny sekce:

- **Biopotraviny:** základní potraviny a výchozí suroviny; ovoce a zelenina; lahůdky, zdravá výživa, koření; maso a uzeniny, ryby; mléko a mléčné výrobky, vejce; mražené výrobky; pečivo, cukrovinky, pomazánky; nápoje (*největší veletrh ekologických vín na světě*)
- **Drogistické zboží:** přírodní kosmetika a její příslušenství; léčebné prostředky; potřeby pro domácnost (*poprvé samostatná odborná výstava*)
- **Ostatní přírodní zboží:** hračky, dárkové předměty, umělecká řemesla; přírodní textilie

- **Ekologické zemědělství a zajištění odbytu na trhu:** provozní prostředky pro zemědělství; prostředky odbytu
- **Média a služby**

Česká republika se účastnila poprvé v r. 2001, kdy se přihlásil jeden vystavovatel, pro příští rok se jich chytá prozatím 10. Společná národní expozice českého ekologického zemědělství a bioproduktů lákala v letošním roce především stylovým netradičními řešeními a vzhledem, který přitahoval zejména milovníky přírodních materiálů.

Dynamický růst trhu, zvýšená poptávka po biopotravinách, volání po kvalitě, orientace na podporu zdravého životního stylu a další faktory budou, podle tiskové zprávy ministerstva zemědělství, v následujícím období v popředí zájmu konzumentů. V České republice tvořila v r. 2004 ekologicky obhospodařovaná půda 6,16 % z celkového zemědělského půdního fondu, což je více než evropský průměr. V loňském roce v naší republice hospodařilo 836 ekozemědělců a zemědělských podniků, biopotraviny produkovalo 116 subjektů.

Pozvánka pro školy

Norimberský veletrh je i dobrou příležitostí pro odborné exkurze našich škol. Česko-německá obchodní a průmyslová komora, odd. Zastoupení veletrhů budou nabízet odborným návštěvníkům zvýhodněné vstupenky a příspěvky na autobusové zájezdy. Zájemci z řad škol mohou komoru kontaktovat telefonicky: 221 490 325 nebo e-mailem: messe1@dtihk.cz

Další podrobnější informace o biopotravinách, ekologickém zemědělství, seminářích, publikacích, úspěšných podnikatelích, novinkách v oboru atd. naleznete na těchto webových stránkách:

Ministerstvo zemědělství ČR – www.mze.cz

KEZ o. p. s. (kontrola ekologického zemědělství) – www.kez.cz

Ústav zemědělských a potravinářských informací – www.agronavigator.cz/ekozem

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců – www.pro-bio.cz

EPOS-Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR – www.epos.ecn.cz

K ilustraci na obálce: Kresba vinného hroznu – die bunte Traube – vybráno z publikace Allgemeines Deutsches Garten Magazin, 1805

ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V JAPONSKU

II. část

V minulém roce jsem využila možnosti zúčastnit se kurzu environmentálního vzdělávání pro základní a střední školy, který byl organizován japonskou vládní organizací JAPAN INTERNATIONAL AGENCY (JICA). Náš kurz absolvovalo deset účastníků z různých koutů světa, já jsem byla jedinou evropskou účastnicí. První týden jsme strávili v hlavním městě Japonska v Tokyu, kde jsme navštívili japonské ministerstvo školství a ministerstvo životního prostředí a poznali práci v některých neziskových organizacích zabývajících se environmentálním vzděláváním. Měli jsme možnost poznat krásnou japonskou přírodu, částečně i japonskou kulturu a setkat se s lidmi s hlubokým zájmem o environmentální vzdělávání.

V první části článku jsem popisovala především systém japonského školství a představila neziskové organizace.

Aktivita

Konkrétní program pro nás připravovali zejména zaměstnanci neziskové organizace Whole Earth Nature School (WENS). Ředitel WENS pan Hirose nám vyprávěl o historii této neziskové organizace a o jejich aktivitách. Když se pan Hirose vrátil ze studií, během nichž poznal různé asijské země, založil farmu se zvířaty. Na ní v roce 1982 začal s environmentálním vzděláváním školních skupin a s pořádáním dětských táborů. Seznamoval účastníky s chovanými zvířaty (krávy, kozy, drůbež atd.), s dojením krav, s citlivým zabíjením kuřat apod. V roce 1994 začali pořádat ekologické exkurze na Kamčatku, do Austrálie, Bornea, na Havaj. Byli prvními v Japonsku, kteří nabízeli

Výuka na druhém stupni základní školy

programy v přírodě pro školní skupiny. V roce 1998 založili další školu v přírodě v Okinawě a o dva roky později vznikla škola v přírodě u jezera Tanuki. V roce 2002 byla založena nezisková organizace Whole Earth Institute.

Úkolem této organizace je vést lidi a společnost k lepšímu vztahu k přírodě a vzdělávat místní obyvatelstvo. Jejich programů se ročně zúčastní kolem 60 000 lidí. V programu „Nomad Camp“ se děti v rámci táborových aktivit učí pečovat o zvířata, rozdělovat oheň, používat nůž, plést. Mnoho dětí a dospělých absolvuje program „Eating Life“, ve kterém se učí zabít kuře bez utrpení a dále jsou vedeni k tomu, aby si vážili všeho, co jíme. K zabíjení kuřat pro vzdělávací účely získali speciální povolení. Další programy nabízejí prozkoumání jeskyní z lávy, procházky v lesích, rozdělování ohně, sledování a stopování zvířat, cestu horkovzdušným balónem, práci s kaštaný a jiné. Zájemci si mohou vybrat také různé programy pro vyzkoušení dřívějšího životního stylu, do nichž je zapojeno místní obyvatelstvo a týkají se výroby SOBA nudlů, dřevěného uhlí, výrobků z bambusu, slaměných sandálů, sklizně rýže a soukromé výroby saké. Škola v přírodě (WENS) nabízí kurzy pro nové lektory a průvodce a zajišťuje jejich další vzdělávání. Dále podporuje ekoturistiku, výzkum a ochranu přírody. Poskytuje kurzy environmentálního vzdělávání pro zahraniční účastníky ve spolupráci s Japan International Agency (JICA).

Zážitek z přírody

Lektoři WENS ve svých přednáškách zdůrazňovali význam vzdělávání prostřednictvím zážitku v přírodě. Mnoho dětí nemá možnost dostat se do přírody jinak než prostřednictvím programů školy v přírodě. Environmentální vzdě-

lávání je důležité pro všechny generace, proto se mnoha programů zúčastňují děti se svými rodiči. Lidé se dostanou do skutečné přírody, např. do pralesa, kde mohou vnímat všemi pěti smysly přírodu okolo. Cítí se v ní dobře a užijí si pobytu v rámci připravených programů. Prostřednictvím zážitků či zkušeností z přírody získají mnoho informací, které si snadno zapamatují. Zážitky podnítl jejich další zájem o přírodu. Zážitek z přírody je považován za nejlepší

způsob environmentálního vzdělávání. Spolu s dětmi jsme se účastnili aktivit v pralesa a navštívili jeskyni sopečného původu. Pro většinu z nás byla návštěva této jeskyně celoživotním zážitkem. Některé úseky jeskyně jsou totiž velmi nízké a „cestičky“ pokryté ledem.

V posledním díle vás seznámím s dalšími programy a postřehy z našeho kurzu environmentálního vzdělávání.

Ing. Zdeňka Szebestová
Národní ústav odborného vzdělávání

K OCHRANE A BEZPEČNOSTI PRI PRÁCI

pri realizácii praktického vyučovania

II.

Teoretická aplikácia zásad OBP na školách

Ako sme už spomínali, súčasná výchova a vzdelávanie žiakov v oblasti bezpečnosti pri práci vychádza predovšetkým z ustanovení Zákonníka práce a zákona NR SR č. 330/96 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení zákona č. 158/2001 Z. z.. Vedúci zamestnanci, v našom prípade učitelia a majstri odbornej výchovy, sú povinní podľa týchto zákonov z hľadiska výchovnej starostlivosti ovládať predpisy BOZP, zabezpečovať vstupné a opakované školenia žiakov. Pedagogickí pracovníci sú povinní zabezpečiť **pravidelné oboznamovanie žiakov** s novými právnymi predpismi, technickými normami, pokynmi, príkazmi a smernicami v oblasti BOZP. Tieto oboznámenia musia vykonávať preukázateľným spôsobom. Preukázateľným spôsobom sa rozumie napríklad **zápisník bezpečnosti práce**. Opakované školenia zamestnancov v rezorte školstva sa v zmysle Pokynov Ministerstva školstva SSR č. 5475/1977-XI na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pri výchove a vyučovaní opakujú najmenej každé dva roky alebo v prípade smrteľného úrazu z viny, alebo čiastočnej viny organizácie.

V zmysle Pokynov MŠ SSR č. 5475/1977-XI na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pri výchove a vyučovaní podľa článku 10 musia byť žiaci, učni a študenti vopred primerane poučení o možnom ohrození života a zdravia pri rôznych činnostiach pri výchove a vyučovaní. V prípade, kde to stanoví príslušný bezpečnostný predpis, norma, alebo školský predpis, budú žiaci, učni a študenti z týchto predpisov vyskúšaní.

V školách a školských zariadeniach poverení zamestnanci (najčastejšie triedni učitelia) v BOZP zabezpečujú **každoročne vstupné inštruktáže žiakov**.

Poučení sú žiaci najmä o:

- zákonníku práce;
- zákone o BOZP;
- smerniciach o poskytovaní osobných ochranných pracovných pomôcok;
- pokynoch o evidovaní a hlásení školských úrazov;
- pokynoch na zaistenie BOZP pri výchove a vyučovaní.

Okrem toho je každý učiteľ odbornej praxe povinný vykonať **poučenie žiakov** o predpisoch BOZP v **priesktoroch laboratórií, dielní, skúšobní** a pod. **na začiatku školského roku**, resp. **pred začatím vyučovania** a spísať záznam, v ktorom žiak svojim podpisom potvrdí, že bol riadne oboznámený a poučený. Je dôležité uvedomiť si, že žiaci základných škôl a väčšina žiakov stredných škôl nie sú plnoletí – preto napriek tomu, že sú podpísaní na zázname o školení nemožno pri porušení predpisov postupovať tak ako pri zamestnancoch. Pokiaľ sa jedná o dôležité záležitosti súvisiace s BOZP (uvolňovanie žiakov z vyučovania, príchod a odchod zo školy a pod.) je vhodné aby tieto boli vyriešené v školskom poriadku, s ktorým by boli rodičia povinne oboznámení.

Kvalitné **vypracovanie zápisu zo školenia OBP žiakov** má pre učiteľa nesmierne dôležitý význam. Je až zarážajúce, že ho mnohí učitelia berú na ľahkú váhu. Treba si uvedomiť, že nech sa učiteľ bude akokoľvek snažiť dodržiavať všetko, o čom sme sa vyššie zmienili, vždy pri praktickej

činnosti sa môže dostať do nepredvídateľnej situácie. Žiaci sú dnes takí, akí sú. Pri úraze platí, že vždy sa hľadá vinník. Vyšetrujúce orgány v prvom rade zisťujú formálnu stránku dodržiavania OBP. Ak učiteľ nepreukáže, že má tieto náležitosti v poriadku, je na ňom, aby dokázal, že žiaci boli poučení z OBP. Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že to nie je jednoduché. Učiteľ sa môže dostať do zbytočných problémov. Oveľa jednoduchšie je, venovať náležitú pozornosť formálnej stránke poučenia.

Čo má obsahovať zápis z poučenia OBP?

V zásade platí, že musí zahŕňať tri základné skupiny predpisov. Sú to všeobecne platné nariadenia a predpisy (zákoník práce, zákon o bezpečnosti pri práci, a pod.), vnútroorganizačné predpisy (školský poriadok, poriadok školského majetku, dielenský poriadok, a pod.) a ostatné predpisy (konkrétne predpisy pre pracovisko). Samozrejme, že nie je potrebné uvádzať podrobné znenie jednotlivých predpisov ak je zverejnené ich paragrafové znenie. Uvádzame len príslušné články, ktorých sa poučenie týkalo (napr. Zákoník práce 165/02, § 14 práva a povinnosti zamestnancov). V časti konkrétne predpisy pre pracovisko detailne uvádzame v plnom znení pravidiel činnosti, príkazy a zákazy preň špecifické (napr. Práca na stojanovej brúske bez použitia ochranných okuliarov je zakázaná, a pod.). Každý žiak musí záznam o poučení podpísať.

Správa, ktorú uverejnila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci tvrdí, že integrácia bezpečnosti a ochrany zdravia do školského a univerzitného vzdelávania je kľúčom k zníženiu vysokého výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, predovšetkým medzi mladými pracovníkmi. Podľa správy „Zaradenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci do vzdelávania“, majú mladí zamestnanci vo veku 18–24 rokov o 50 % vyššiu pravdepodobnosť úrazu, než priemer u pracovníkov v priemyselných krajinách. Jedným z hlavných problémov je, argumentujú autori, že väčšina dospelých vstupuje na pracovný trh s minimálnymi znalosťami rizík, nieto ešte s výchovou k preventívnym opatreniam.

Jedno z poučení štúdie znie, že ak má byť **výchova k zdraviu a bezpečnosti úspešná, musí byť celoživotným procesom**, ktorý sa začína už v predškolskom veku. Ide o vytvorenie kultúry prevencie. Integrálnou súčasťou tohto je zabezpečiť, aby boli mladí ľudia kvalifikovaní v hlavných princípoch uvedomenia si rizika a prevencie predtým, než vstúpia do sveta práce – musia začať včas, aby ostali bezpeční.

Vo výchove je potrebné u žiakov:

- vypracovať zvyk, **vnútornú potrebu dodržiavať požiadavky a pravidlá bezpečnosti pri práci a hygieny práce;**

- vytvoriť **presvedčenie o užitočnosti**, potrebe, reálnych možnostiach a účinnosti aktívnej starostlivosti o zdravie a hygienu;
- vybudovať **poznatkovú štruktúru** o hygiene a bezpečnosti pri práci;
- získať **spôsobilosti**, zisťovať stav podmienok a robiť opatrenia **na realizovanie požiadaviek a pravidiel** hygieny a bezpečnosti pri vlastnej práci a pri práci iných.

Takéto presvedčenie, zvyky, vedomosti a spôsobilosti musí mať však každý pedagogický zamestnanec. Navyše musí ovládať **metódy** ako u žiakov dosiahnuť potrebné zmeny správania.

Učitelia v tomto procese používajú viacero metód. Patrí medzi ne diskusia, vysvetľovanie, presvedčanie a proponovanie. Učiteľ musí byť medzi žiakmi uznávanou autoritou. Učiteľ je pre žiakov vzorom, ktorého napodobňujú, od ktorého sa učia. Vzťah medzi učiteľom praxe a žiakom by mal byť priateľský, založený na vzájomnej úcte. O práci by mali veľa diskutovať, spolu analyzovať chyby a spolupracovať na odstránení ich príčin. Nesmie však pripustiť zneužívanie liberálnejšieho prostredia žiakmi. Učiteľ musí vedieť uznať svoje chyby a tiež rešpektovať názory žiakov. Výmena názorov formou diskusie musí byť konštruktívna, musí viesť k záverom. Netreba v nej analyzovať množstvo zbytočných detailov, ale snažiť sa vystihnúť podstatu. Diskusia o problematike bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci môže mať voľný, spontánny priebeh, kde učiteľ i žiaci vystupujú ako rovnocenní partneri. Hovoríme vtedy aj o neriadenej diskusii. Efektívnosť výchovy dosiahne učiteľ použitím a využitím **výchovných princípov**. Využíva najmä princíp primeranosti, princíp individuálneho prístupu, princíp vedeckosti, názornosti, princíp systematickosti a postupnosti. Všetky informácie, ktoré učiteľ žiakovi sprostredkováva, musia zodpovedať súčasnej úrovni poznania.

Prednáška je najfrekvencovanejšia a najuniverzálnejšia **forma vzdelávania** oblasti OBP, založená prevažne na metóde monológu. Učiteľ musí sprostredkovať informácie o bezpečnosti pri práci v logicky utriedenej forme tak, aby žiaci získali ucelený a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom prednášky, aby si ich vedeli následne zaradiť do vlastného poznatkového systému na základe kritického prístupu a v súlade s vlastnými praktickými skúsenosťami. Prednáška je pasívna forma získavania vedomostí. Učiteľ rečníckymi otázkami provokuje k premýšľaniu a dotváraniu názorov. Pre zefektívnenie prednášky je vhodné využívať **vizuálie**, týkajúce sa tematiky, rozdať osnovu, a pod.

Ing. Milan Michálek
Katedra pedagogiky a psychológie
FEM SPU v Nitre

PROJEKT RUTSAD

ukončený

Ako sme už uviedli v predchádzajúcom ročníku nášho časopisu, Agroinštitút Nitra v spolupráci s flámskou organizáciou Syntra West z Brugge realizovali v rámci programu bilaterálnej spolupráce medzi Flámskom a Slovenskom projekt RUTSAD.

Rozloženie skráteného názvu projektu, slova „RUTSAD“ znamená **podporu malého a stredného podnikania v oblasti vidieckeho turizmu prostredníctvom vzdelávania, poradenstva a networkingu**.

Projekt RUTSAD bol realizovaný ako premyslený, komplexný a cieľavedomý zámer, s cieľom pomôcť rozvoju turizmu a agroturizmu na Slovenskom vidieku. S jeho realizáciou sa začalo v septembri roku 2003, záverečná prezentácia výstupov projektu sa uskutočnila 30. augusta 2005 v Agroinštitúte Nitra. Počas 2-ročnej realizácie projektu partnermi na národnej úrovni boli profesné inštitúcie – Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu a Agentúra pre rozvoj vidieka. Realizátori a zúčastnení partneri projektu v záverečnej správe konštatovali, že zámer a ciele projektu sa podarilo v plnom rozsahu, podľa schválenej metodiky naplniť.

Pre budúce obdobie a udržateľnosť projektu ostávajú k dispozícii vyškolení **poradcovia, manažéri a výkonný personál** (kuchár, čašník, cukrár, pekár). Výrazný pokrok sa očakáva od poradcov v šírení a propagovaní získaných skúseností z Flámska pre Slovensko v prospech rozvoja vidieckeho turizmu a agroturizmu.

Ciele projektu RUTSAD

Hlavný cieľ projektu: **podporiť vidiecky turizmus na Slovensku prostredníctvom vzdelávania – poradenstva – networkingu (sieťovania)**.

Špecifické ciele projektu:

- Rozvíjať spoluprácu medzi partnermi projektu s ohľadom na výmenu skúseností a know-how v oblasti vidieckeho turizmu a agroturizmu „Zeleného turizmu“
- Zlepšiť kvalitu odborného vzdelávania vrátane získania nových profesionálnych zručností, zameraných na rôzne profesie v rámci podnikania v oblasti vidieckej turistiky a agroturistiky

- Zlepšiť budovanie siete centier vidieckeho turizmu a agroturizmu na území Slovenska (zaužívaná skratka CVT – komunikačné a poradenské centrá v regiónoch)
- Zlepšiť informovanosť a poradenstvo v oblasti vidieckeho turizmu a agroturizmu na Slovensku

Výstupy v rámci projektu RUTSAD

1. **Vytvorenie siete centier vidieckeho turizmu**, ich plošné rozloženie na území Slovenska, v každom centre jeden vyškolený regionálny poradca. Osem centier vidieckeho turizmu (CVT) ako komunikačné a poradenské centrá zaoberajúce sa otázkami vidieckej turistiky a agroturistiky na lokálnej, resp. regionálnej úrovni, ktoré slúžia ako miesta kontaktu, kde obyvatelia získajú potrebné informácie a údaje pre realizáciu rozvoja obcí a mikroregiónu v oblasti podnikania vo vidieckom turizme a agroturizme

2. **Vytvorenie projektovej webstránky www.rutsad.com**

Projektová webstránka obsahuje:

- všeobecné informácie o projekte RUTSAD
- turistické informácie o Slovensku
- turistické informácie o Flámsku
- užitočné kontaktné adresy a linky
- adresár regionálnych poradcov vidieckeho turizmu
- fotogalériu

3. **Vytvorenie databázy zariadení vidieckeho turizmu a agroturistiky na Slovensku**

Databáza zariadení vidieckej turistiky predstavuje zoznam faktografických údajov z jednotlivých regiónov Slovenska. Zoznam vidieckych zariadení je stále otvorený a priebežne ho aktualizovali a dopĺňali regionálni poradcovia. Stránka zariadení vidieckej turistiky obsahuje:

- prihlasovací formulár do databázy zariadení vidieckeho turizmu
- kritéria pre zaradenie do databázy zariadení vidieckeho turizmu

4. **Príručka vidieckej turistiky a agroturistiky**

Príručka poskytuje základné informácie a údaje o systéme a fungovaní vidieckeho turizmu vo Flámsku. Autor venuje pozornosť hlavne systému kvality a udeľovaniu

stupňa kvality vidieckym zariadeniam. Príručka je určená začínajúcim podnikateľom a podnikateľom, ktorí už majú skúsenosti vo vidieckom cestovom ruchu a agroturistike.

5. Tréningy a tréningový materiál

Tréningy na Slovensku a vo Flámsku so slovenskými a flámskymi lektormi pre cieľové skupiny „výkonný personál“ (kuchár, čašník, pekár, cukrár a manažér vidieckeho turizmu) a „regionálni poradcovia vidieckeho turizmu“.

Aktivity regionálnych poradcov v rámci siete centier vidieckeho turizmu projektu RUTSAD

- Iniciatíva a aktivizácia záujmu obyvateľov o rozvoj ich regiónu v oblasti malého a stredného podnikania
- Poskytovanie konzultačných služieb, predovšetkým poradenstva o využívaní domácich a zahraničných podporných zdrojov
- Poradenstvo pri príprave a implementácii projektov v rámci územia
- Zúčastňovanie sa na stretnutiach združení pôsobiace v regióne
- Poskytovanie informácií z oblasti vidieckeho turizmu v rámci daného regiónu
- Dopĺňanie projektovej databázy zariadení vidieckeho turizmu a databázy poradcov
- Dopĺňanie údajov na projektovej webstránke
- Poskytovanie informácií z daného regiónu pre potreby projektu RUTSAD
- Vytváranie vlastnej siete poradcov – spolupracovníkov, rozširovanie dosahu poradenských služieb v regióne
- Priebežné stretnutia poradcov, výmena informácií, prehľad ich aktivít
- Spracovanie informačných materiálov pre subjekty pôsobiace v oblasti vidieckej turistiky
- Vytváranie podmienok pre organizovanie vzdelávacích programov

Skúsenosti a postreh účastníkov projektu RUTSAD

- Súhrn poznatkov a skúseností, nadobudnutých počas obdobia trvania projektu, má jednoznačne vysokú hodnotu a budú zdrojom v nasledujúcich rokoch pri ich uvádzaní v širokej praxi, teda nielen v zariadeniach, z ktorých boli vybraní účastníci projektu.

- Poznatky majú dlhodobú účinnosť a je ich možné odporúčať i zakomponovať do vzdelávacieho systému na odborných školách na Slovensku, kde sa predmet „vidiecka turistika a agroturistika“ vyučuje.
- Účastníci projektu RUTSAD, najmä skupina poradcov, podrobne hľadala zhody a nezhody v teórii a praxi vo Flámsku a na Slovensku v oblasti vidieckeho turizmu a agroturistiky. Inšpirujúce nové poznatky sa budú postupne zavádzať do praxe na Slovensku.
- Za najdiskutovanejšiu otázku možno označiť otázku vymedzenia hranice medzi „veľkým cestovným ruchom“ a vidieckym turizmom a agroturistikou a následnými legislatívnymi úpravami.
- Štruktúra vidieckeho turizmu a agroturistiky je vo Flámsku výrazne prehľadnejšia, normovaná a nevyvoláva pochybnosti.
- Ukázalo sa, že každá strana má vypracovaný systém kvality. Flámsky systém je prehľadnejší a prepracovanejší. Z tohto hľadiska by pomohlo nadviazanie a pokračovanie projektu RUTSAD a prostredníctvom neho uvedenie modifikovaného flámskeho systému do praxe na Slovensku.
- Projekt ukázal značný potenciál vo vytvorení jedného zastrešujúceho subjektu na Slovensku, ktorý by riadil a ovplyvňoval problematiku vidieckeho turizmu a agroturistiky na Slovensku. V súčasnosti existuje na Slovensku viacero subjektov v tejto oblasti, ktoré však nie sú navzájom prepojené. Vznikom inštitucionálne-profesionalizovaného združenia by sa vytvorili účinnejšie podmienky pre usmerňovanie rozvoja tohto druhu podnikania.

Ing. Ľudmila Kováčiková
za skupinu spoluriešiteľov projektu

INTERDISCIPLINÁRNE VZŤAHY

a ich aplikácia pri tvorbe pracovných listov

2. časť

Milí čitatelia,

potešil nás Váš záujem o pracovné listy, využívajúce interdisciplinárne vzťahy. Tak ako sme prisľúbili v minulom čísle, pokračujeme v návrhu pracovného listu č. 2, ktorý je zameraný na **Biológiu bunky a všeobecné vlastnosti živých sústav**. Pripomíname, že vzhľadom na nedostatok priestoru neuvádzame úlohy s obrázkami a schémami. Tieto nájdete v pracovnom liste, ktorý Vám pošleme v elektronickej podobe na vyžiadanie v slovenskej alebo českej mutácii. Riešenie úloh sa zaškrtať alebo dopisuje.

V prípade záujmu o elektronickú verziu pracovného listu, je možné sa kontaktovať na e-mailovej adrese autoriek: **kapitoly.ppx@centrum.cz**.

V nasledujúcom čísle pripravujeme pracovný list zameraný na tematický okruh **Nebunkové a prokaryotické organizmy**.

Tešíme sa na Vaše pripomienky, postrehy, námety. Veríme, že predkladaný pracovný list bude motivačný, žiakov zaujme a bude príjemným spštením vyučovacej hodiny.

PaedDr. Anna Sandanusová
Katedra zoológie a antropológie UKF v Nitre

PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.
Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze

Pracovný list č. 2

Biológia bunky a všeobecné vlastnosti živých sústav

1. K šiestim hlavným biogénnym prvkom patrí
 - a) železo
 - b) kyslík
 - c) vápnik
 - d) fosfor
2. Atóm horčíka
 - a) je súčasťou molekuly hemoglobínu
 - b) nie je súčasťou molekuly chlorofylu
 - c) je súčasťou molekuly hemoglobínu i chlorofylu
 - d) je súčasťou molekuly chlorofylu
3. Plazmatická membrána
 - a) je jednoduchá vrstva molekúl fosfolipidov
 - b) je dvojité vrstva molekúl fosfolipidov
 - c) obsahuje transportné proteíny
 - d) zabezpečuje endocytózu
4. Endoplazmatické retikulum je
 - a) súčasťou membránovej sústavy tak ako lyzozómy
 - b) súčasťou membránovej sústavy tak ako centrioly
 - c) pozorovateľné elektrónovým mikroskopom
 - d) vždy spojené s ribozómami
5. Mitochondriálne proteíny sú syntetizované
 - a) niektoré v cytoplazme a niektoré v mitochondriách
 - b) všetky v cytoplazme
 - c) všetky v mitochondriách
 - d) niektoré na ribozómoch mitochondrií
6. Zygota je
 - a) samčia alebo samičia pohlavná bunka
 - b) produkt spojenia pohlavných buniek
 - c) oplodnené vajíčko
 - d) osembunkové štádium ryhujúceho sa embrya
7. Počas meiózy dochádza
 - a) k zníženiu počtu chromozómov
 - b) k zmnoženiu počtu chromozómov
 - c) k segregácii chromozómov
 - d) ku crossing - overu
8. Ľudská bunka, ktorá vstupuje do mitotického delenia
 - a) obsahuje 46 chromozómov
 - b) je tetraploidná
 - c) je diploidná
 - d) obsahuje 22 párov autozómov a 2 pohlavné chromozómy
9. Ktoré štruktúry sa nevyskytujú u mnohobunkových živočíchov
 - a) bunková membrána
 - b) mitochondrie
 - c) plastidy
 - d) lyzozómy

10. Meióza je redukčné delenie bunky. Prebieha v dvoch cykloch, pričom dochádza k dvojitej replikácii DNA.

- a) obe tvrdenia sú správne
- b) prvé tvrdenie je správne, druhé nesprávne
- c) prvé tvrdenie je nesprávne, druhé je správne
- d) obe tvrdenia sú nesprávne

11. Pinocytóza je proces exocytózy. Bunka pri pinocytóze pohlcuje z okolia roztok v podobe malých kvapôčiek.

- a) obe tvrdenia sú správne
- b) prvé tvrdenie je správne, druhé nesprávne
- c) prvé tvrdenie je nesprávne, druhé je správne
- d) obe tvrdenia sú nesprávne

12. Bunka môže prijímať z vonkajšieho prostredia látky aktívne alebo pasívne. Označte, ktoré formy príjmu sú aktívne A a ktoré sú pasívne P.

Osmotické prijímanie roztokov	
Pinocytóza	
Difúzia	
Fagocytóza	

13. Označte X, ktorým typom buniek sú tvorené telá jednotlivých organizmov.

Typ organizmu	Prokaryotická bunka	Eukaryotická bunka
Nižšie rastliny		
Baktérie		
Jednobunkové živočíchy		
Mnohobunkové živočíchy		
Sinice		
Huby		
Vyššie rastliny		

14. Vysvetlite, prečo listnaté stromy na zimu zhadzujú listy.

15. Vysvetlite, podľa akého mechanizmu sa otvárajú a zatvárajú prieduchy.

Správne odpovede:

1b), d); 2d); 3b), c), d); 4a), c); 5a), d); 6b), c); 7a), c), d); 8a), c), d); 9c); 10b); 11c); 12. P, A, P, A; 13. -x, x-, -x, -x, x-, -x, -x; 14. Počas roka sa menia fytohormonálne pomery v rastlinnom tele, stúpa podiel inhibítorov rastu (napr. stúpa obsah kyseliny abscisovej) a klesá obsah rastlinných stimulátorov (auxínov) v listoch. Uvedené procesy urýchlia opadávanie listov. 15. Prieduchy tvoria dve obličkovito prehnuté zatváracie bunky, ktoré nie sú pokryté kutikulou a vždy obsahujú chloroplasty. Vnútornej, vydutá stena zatváracích buniek je zhrubnutá, vonkajšia stena je tenká. Medzi dvoma zatváracími bunkami je prieduchová štrbina. Prieduchy sa môžu otvárať alebo zatvárať, t.j. zväčšovať alebo zmenšovať prieduchovú štrbinu. To je podmienené zmenou tlakového potenciálu, najmä turgoru zatváracích buniek. Ak nasávajú zatváracie bunky vodu, mení sa ich tvar, tlakový potenciál zatváracích buniek sa zväčší, zaokrúhľia sa a štrbina sa zväčší, otvorí. Naopak, keď tlakový potenciál klesne, štrbina sa zmenší, zatvorí. Činnosť prieduchov aktivujú osmoticky aktívne látky, najmä cukry a niektoré ióny, najviac K^+ .

„5 KLÍČŮ K BEZPEČNÉMU STRAVOVÁNÍ“

Podle pokynu Ministerstva zemědělství ČR zahájil v červenci 2005 Ústav zemědělských a potravinářských informací Praha v rámci činnosti Informačního centra pro bezpečnost potravin vzdělávací semináře a přednášky na téma „bezpečnost potravin“.

Základním materiálem, ze kterého ÚZPI vycházel při tvorbě programů, bylo doporučení světové zdravotnické organizace WHO (World Health Organization) „5 klíčů k bezpečnému stravování“

- udržujte čistotu
- odděluje pokrmy syrové a uvařené
- pokrmy důkladně vařte

- uchovávejte pokrmy při bezpečných teplotách
- používejte nezávadnou vodu a suroviny a doporučení WHO CINDY.

Cílem vzdělávacího programu je seznámit veřejnost se základy zdravé výživy, základními hygienickými a stravovacími pravidly a se systémem bezpečnosti potravin v ČR. Jednou z cílových skupin jsou i žáci středních zemědělských škol, kde byly osloveny školy trvalé vzdělávací základny ministerstva zemědělství.

Další informace: www.bezpecnostpotravin.cz
<http://www.who.int/foodsafety/publications/consumer/5keys/en/index.html>

DEN S PRACOVNICÍ KANCELÁŘE PRO VZDĚLÁVÁNÍ A PORADENSTVÍ

v hrabství Huntingdon, Pennsylvánie

V rámci **Cochran Fellowship Program** jsem měla možnost strávit jeden pracovní den s Amber Lemin, zaměstnankyní regionální kanceláře pro vzdělávání a poradenství v hrabství Huntingdon.

Pennsylvánie je rozdělena na 67 správních jednotek, hrabství. V každém hrabství je kancelář Státní kooperativní sítě pro poradenství a vzdělávání (Penn State Cooperative Extension Network). Tato síť zajišťuje přístup k bohatým informačním zdrojům, výsledkům vědy a výzkumu a k poradenským službám nabízeným Pennsylvánskou univerzitou. Informace a služby jsou dostupné prostřednictvím Internetu, satelitních konferencí, seminářů, setkání odborníků, naučných publikací, novin apod. Činnost je zaměřena na oblast zemědělství, lesnictví, zahradnictví, nezávadnosti potravin, ochranu životního prostředí, rozvoj venkova, pomoc mladým farmářům, podporu života vesnických rodin, zdravou výživu a další. Byla založena ministerstvem zemědělství USA (U. S. Department of Agriculture), vládou Pennsylvánie a místními samosprávami jednotlivých hrabství.

Kancelář v Huntingdonu zaměstnává 5 lidí – ředitele, manažera a tři pracovníky vzdělávání. Každý z nich se zabývá určitým oborem nebo programem.

Amber patří mezi pracovníky vzdělávání a specializuje se na chov krav a mlékařství. Mezi farmáři a pracovníky kanceláře panují přátelské vztahy založené na vzájemné spolupráci a důvěře. Není neobvyklé, že se farmář, pokud jede do města, zastaví na kus řeči v kanceláři. Zrovna tak pracovník kanceláře navštěvuje pravidelně farmáře ve svém obvodu, prodiskutují situaci na farmě, v zemědělství, rodinné záležitosti i nedělní baseballový zápas. Vzájemné přátelské vztahy se posilují i pravidelnými setkáními v rámci různých místních akcí pořádaných kanceláří. Velmi oblíbené jsou podzimní výstavy zemědělských výpěstků se soutěžemi o nejlépe zavařené dýně, nejlépe naloženou zeleninu nebo nejkrásnější vyšívanou příkrývkou. Významnou součástí programu jsou i soutěže pro děti. Malí návštěvníci kreslí, soutěží ve znalostech o zvířátkách, sestavují zdraví prospěšné jídelníčky a jiné. Obecně je výchově dětí a podpoře rodinného života věnována velká pozornost.

Amber absolvovala před čtyřmi lety zemědělskou fakultu Pennsylvánské univerzity a v kanceláři pracuje druhým rokem. Čtyři dny v týdnu jezdí po hrabství a navštěvuje „své“ farmáře, jeden den má vyhrazený pro práci v kanceláři. Hlavní náplní práce je tedy kontakt s farmáři, zjišťování jejich potřeb, plánování a organizování vzdělávacích akcí a zprostředkování poradenských služeb.

Během dne jsme navštívily dvě farmy. Nejprve jsme se zastavily u Woodyho Kypera. Woody se specializuje na produkci zrnin, chová výkrmový skot a jako jeden z mála i jehňata. Odbyt jehněčího masa má zajištěn v muslimské komunitě. Hospodařit začal v roce 1960 a postupným nákupem půdy rozšířil farmu na nynější velikost 1400 akrů. Důvod, proč jsme si vybraly právě jeho farmu bylo, že Woody používá již deset let satelitní informační systém DTN. Tento komerční informační systém poskytuje informace o počasí, trhu s komoditami, systém včasného varování před chorobami a škůdci, zprávy z vědy a výzkumu, informace z ministerstva zemědělství a další. Pro příjem informací je farma vybavena satelitem a terminálem. Denní poplatek za používání činí 4 USD. Zprávy o počasí přinášejí dlouhodobé i krátkodobé předpovědi počasí, animovaný pohyb oblačnosti, tabulky teplot a srážek, předpovědi bouřek, mapy oblastí postižených suchem apod. Aplikace komodity uveřejňuje s minimálním zpožděním ceny komodit na hlavních burzách (Chicago, New York). Farmář se podle pohybu cen rozhoduje o prodeji své budoucí úrody. Pokud se mu zdá cena příznivá, odešle faxem návrh kontraktu a počká na potvrzení. Úrodu potom prodá za nasmmlouvanou cenu bez ohledu na to, jaká je skutečná cena na trhu v době sklizně. Je třeba dobře odhadnout možnosti, protože za nesplnění kontraktu jsou vysoká penále. Pokud z nějakého důvodu nemůže farmář dodávku splnit, je pro něho finančně méně nepříznivé produkt nakoupit od někoho jiného a dodávku splnit.

Druhá zastávka nás zavedla na New Morning Farm Jima Crawforda. Jim je jedním ze zakladatelů družstva pěstitelů organických produktů **Tuscarora Organic Growers Cooperative**. Sám začal s organickým způsobem hospodaření před více než dvaceti lety. Na farmě o rozloze 40 ha pěstuje asi 40 druhů zeleniny a zaměstnává 12 – 15 lidí. Družstvo

má 20 členů a 6 stálých zaměstnanců, z toho 2 administrativní pracovníky a 4 řidiče nákladních automobilů. 70 % produkce prodává družstvo na trhu ve Washingtonu, 30 % dodává do velkoobchodní sítě. Kamiony do Washingtonu jsou vypravovány 3× týdně, nákladka zeleniny probíhá v noci tak, aby kamiony mohly vyjet ve tři hodiny ráno. O organicky vypěstovanou zeleninu je velký zájem, takže se ještě nestalo, že by se část nákladu neprodala a farmáři museli řešit nerudovskou otázku „Kam s ní?“. Členové družstva společně zpracují roční plán dodávek. Podle seznamu plodin si každý vybere, co bude v následujícím roce pěstovat a v jakém množství. Plán nemá hodnotu oficiální smlouvy, ale všichni se snaží své závazky dodržovat. Pokud některý z členů jeden rok nesplní, nemá to pro něho žádné nepříznivé důsledky. Pokud by se ale situace opakovala i příští rok, jeho místo by zaujal jiný člen.

Závěr dne jsme strávily s Amber v její kanceláři nad plánem akcí pro letošní rok. Většina akcí je pro farmáře

zdarma, nebo za malý poplatek. Například za dvoudenní seminář o novinkách v mlékárenství zaplatili účastníci pouze 50 USD. V ceně semináře bylo stravování po oba dny a tištěné materiály. Činnost kanceláře je financována ze tří zdrojů – z federálního, státního a místního. USDA přispívá na vzdělávání a poradenství, ale nemá kontrolní pravomoc. O příspěvku z federálního rozpočtu se rozhoduje podle vzdělávacího plánu, který zpracovává Pennsylvánská univerzita ve spolupráci s regionálními úřady pro poradenství v jednotlivých hrabstvích, regionálními komisemi pro vzdělávání a poradenství a Radou Sdružení asociací pro poradenství (Council of Cooperative Extension Associations). Část nákladů je hrazena sponzorskými dary, např. místní firma zajistí stravování účastníků zdarma, vytištění materiálů nebo prostory pro pořádání akcí.

Když jsem se loučila a odjížděla do svého hotelu, Amber se chystala k rodičům na farmu pomoci s prací v kravině.

Ing. Zdeňka Šilhová
ÚZPI Praha

Leonardo da Vinci

SEZNÁMENÍ SE ZEMĚDĚLSKÝM VZDĚLÁVÁNÍM

ve skandinávských zemích

Naše Střední odborná škola v Poděbradech udržuje již dlouhá léta přátelské kontakty s několika zemědělskými školami v zahraničí, hlavně v Holandsku, ve Francii a v Polsku. V nedávné době navštívili naši školu i učitelé z Dánska a ze Švédska a živě se zajímali o problematiku našeho školství a o náš vzdělávací systém. Po této návštěvě nás pozvali na návštěvu svých škol.

Protože i v naší škole byl mezi učiteli zájem o tyto země, jejich kulturu a vzdělávací systém, zpracovali jsme projekt Leonardo da Vinci, který je financován z prostředků Evropské unie.

Cílem projektu bylo rozšíření znalostí pedagogických pracovníků – především učitelů odborných zemědělských předmětů oboru agropodnikání – o jiné zemědělské vzdělávací systémy s ohledem na možnosti jejich využití v našich podmínkách. Projekt měl umožnit učitelům získat globálnější pohled na problematiku středního zemědělského vzdělávání v zemích Evropské unie a vedení školy seznámit se způsoby řízení škol ve skandinávských zemích. Reagoval také na potřebu získávání širších mezinárodních zkušeností

při vzdělávání pedagogických pracovníků a posilování spolupráce mezi institucemi středního zemědělského vzdělávání v různých zemích Evropské unie. Byl koncipován jako výměna pedagogů, ředitele a zástupce ředitele školy a navazoval na předchozí obdobné dlouholeté avšak mimo-projektové aktivity školy. Projekt pod názvem „Zemědělský vzdělávací systém ve skandinávských zemích“ byl po předložení schválen.

Partnery nám byly zemědělské školy v Dánsku a se Švédskem, které jsou naší škole studijními programy i počtem studentů blízké. Délka trvání výměny (10 dní) odpovídala dopravním vzdálenostem a možností nepřerušeno pobytu našich pedagogických pracovníků mimo školu a též možností našich partnerů v projektu.

První navštívenou školou byla Agroskolen Hammerum v Herningu, v Dánsku, kde jsme pobýli ve dnech 24.–25. 6. 2005. Jde o státem financovanou školu s 200 studenty, 17 učiteli, s vlastním školním statkem. Šlo tedy o školu velikostně i zaměřením velmi blízkou škole naší. Se systémem výuky jsme byli seznamováni přímo ředitelem

školy panem Tooben Nielsenem. Škola nám také připravila jako součást našeho programu návštěvu zemědělské výstavy National Show Herning, která je největší zemědělskou výstavou v Dánsku. Došlo také jak k formálním, tak neformálním setkáním a diskusím mezi našimi a dánskými kolegy.

Druhou navštívenou školou byla Berga-Naturbrugs-gymnasium ve Vasterhaninge ve Švédsku. Šlo též o státem financovanou střední zemědělskou školu s 250 studenty a 22 učiteli a vlastním školním statkem se zaměřením na chov skotu, prasat, ale hlavně chov koní. S výukovými programy nás seznamoval opět přímo ředitel školy pan Lave Tufvesson. Mimořádně pro nás byla zajímavá a poučná zkušenost školy s překonáním kritického období školy počátkem devadesátých let, kdy se škola potýkala s nedostatkem studentů. Tento problém vyřešili novým studijním oborem – chov koní a od té doby mají zajištěn trvalý zájem studentů z blízkého Stockholmu. Také na této škole proběhlo několik formálních a neformálních diskusí s kolegy – učiteli odborných předmětů.

Nad původně plánovaný rámec výměny jsme navštívili ještě jednu střední zemědělskou školu ve Švédsku – Sabyholms Naturbrugsgymnasium. Šlo opět o státem financovanou školu, která se specializuje na zahradnictví, domácí zvířata a okrajově na chov koní. Hlavním programem je využití přírodních zdrojů a ekologické zemědělství. Rovněž na této škole nás s výukovými programy seznámil ředitel školy pan Linnart Annersson. Tato škola i když je

jak vybavením tak studijními programy na vysoké úrovni, v současnosti zápasí s nedostatkem studentů.

Pokud jde o celkové hodnocení výměny, lze vysoce ocenit, že se projektu mohlo díky prostředkům Evropské unie zúčastnit 15 učitelů našeho pedagogického sboru, což bezpochyby přispěje k lepšímu přenosu a využití poznatků a zkušeností do vlastní pedagogické praxe ve škole.

Domníváme se, že cíle, které jsme si projektem stanovili, se podařilo splnit. Přínosem pro účastníky bylo získání znalostí, zkušeností i inovačních postupů, které lze v mnoha případech plně přenést do našich podmínek. Výměna přispěla také k rozšíření odborných i osobních vztahů s učiteli dalších zemí Evropské unie.

Ing. Zdeněk Šimůnek
SOŠ Poděbrady

Pohled na školu Agroskolen Hammerum v Herningu (Dánsko)

INFORMAČNÍ SERVIS

Zastoupení Evropské komise v České republice

Komise navrhuje strategii pro ochranu ovzduší s cílem posílit ochranu lidského zdraví a životního prostředí

Počet lidí, kteří každoročně předčasně umírají na choroby vyvolané znečištěním, se oproti r. 2000 má do r. 2020 snížit o téměř 40 %. Podstatnou měrou se má také zmenšit rozloha lesních porostů poškozených vzdušným znečištěním. Strategie pokrývá všechny hlavní škodliviny, přičemž zvláštní pozornost věnuje znečištění jemným prachem (prašný aerosol) a znečištění ozónem v přízemní vrstvě. Navrhuje se také zjednodušení legislativy pro ochranu

ovzduší – stávající právní nástroje by se měly sjednotit do jediné Směrnice pro kvalitu ovzduší, která by znamenala posun ke kvalitnější regulaci.

Komise přijala zprávu o nemoci BSE ve Velké Británii

Potravinářský a veterinární úřad Evropské komise zveřejnil zprávu o kontrole provedené v červnu 2005 v oblasti ochranných opatření proti výskytu bovinní spongiformní encefalopatie (BSE, tzv. nemoc šílených krav) ve Velké Británii. Kontrola se hlavně zaměřila na vyhodnocení opatření zavedených britskými orgány a na jejich uplatňování:

opatření se týkají aktivního i pasivního dohledu nad BSE, odstraňování a manipulace s vymezenými nebezpečnými materiály (SRM), zákazu zkrmování zpracovaných živočišných bílkovin hospodářskými zvířaty a výjimek vztahujících se na tento celkový zákaz a také systému identifikace a evidence hovězího skotu. Zpráva dochází k celkovému závěru, že ve většině oblastí byl zaznamenán upokojivý pokrok. Prokázat počet efektivně testovaných kusů skotu umožňují zejména dosavadní vylepšení jak databází, tak i způsobu monitoringu odebraných vzorků a dozoru na epidemiologickým dohledem nad BSE. Je třeba zachovat pokrok v oblasti nakládání s kusy uhynulými přímo u chovatelů.

Jednodušší legislativa EU o pracích a čisticích prostředcích a účinnější ochrana vodního prostředí

Ke snížení jejich negativních vlivů na vodní prostředí slouží pět různých směrnic EU, které byly přijaty v sedmdesátých letech 20. století, a které zajišťují, že prací prášky lze z velké části likvidovat biologickým rozkladem. Od 8. října letošního roku platí v EU nové Nařízení, kterým

se zavádějí přísnější zkušební metody na testování biologické rozložitelnosti povrchově aktivních látek z pracích prostředků. Důraz se nyní klade na konečnou (nikoli primární) biologickou rozložitelnost těchto látek. Zpřísňují se požadavky na informace na obalech a etiketách s cílem zlepšit ochranu zdraví spotřebitelů, a to především s ohledem na obsah látek vyvolávající alergické reakce.

Zmírnění byrokratické zátěže při získávání zakázek a grantů z EU

Významné zjednodušení administrativní zátěže pro firmy, malé a střední podniky a příjemce grantů z EU při zachování vysoké úrovně ochrany financí Společenství je cílem nových opatření, která oznámila Evropská komise. Opatření vycházejí hlavně z praktických zkušeností služeb Komise. Navržená zjednodušení zajistí soulad procesních náležitostí s předmětem, významem a riziky zakázek. Zvláštní pozornost se zaměřuje na malé organizace a projekty: čím menší budou částky a rizika, tím jednodušší a rychlejší bude dostupnost financování z EU.

MODERNIZÁCIA, INOVÁCIA, RACIONALIZÁCIA

a zvyšovanie efektívnosti výchovno-vzdelávacieho procesu vyučovania predmetov praxe v stredných poľnohospodárskych školách

2. časť

Spoločenskú–ekonomické zmeny v manažovaní poľnohospodárskej výroby a ich dopad na vyučovanie praxe

Porevolučné zmeny, ktoré nastali po roku 1989, majú veľký dopad na postavenie a miesto žiaka poľnohospodárskej školy v jeho uplatnenosti v procese spoločenskej výroby a praxe. Tieto zmeny si vynucujú aj **prehodnotenie** a nové pohľady na praktický vyučovací proces, nútia nás meniť a inovovať formy a metódy pedagogickej práce a hľadať nové, efektívnejšie modely a postupy pri príprave súčasného absolventa stredných odborných škôl. Prenášajú sa nielen do vyučovania jednotlivých teoretických disciplín, ale aj do vyučovacieho procesu praxe.

Skúsení učitelia, ale aj tí mladší, s novým ekonomickým myslením, vidia, že klasickým vyučovaním s klasickými metódami a s klasickými učebnicami praxe už nevystačia

a celý proces praktického vyučovania je nevyhnutné pretvoriť, modernizovať a reformovať.

Požiadavky na absolventov súčasných stredných škôl už nie sú prísne odborne špecifikované podľa jednotlivých odborností a špecializácií, ba práve naopak, integráciou stredoškolského vyučovania vzniká nový **model** „univerzálneho maturanta“, ktorý spočíva v zintenzívnenom, zjednotenom vyučovaní cudzích jazykov, dôraze na znalosti základných ekonomických disciplín, informačnej techniky a pod.

Školy sa snažia prispôbovať svoj obsah vyučovania potrebám praxe tak, aby pripravili svojich absolventov pre **široké uplatnenie**, pre pracovný proces v trhovom mechanizme tak vo veľkých závodoch, poľnohospodárskych i nepoľnohospodárskych družstevných podnikoch ako i v súkromnom a rodinnom podnikaní.

V tomto smere sa naši absolventi uplatňujú v širokom zábere u chlapcov počnúc od zamestnaní v štátnych službách, cez rozličné výrobné i nevýrobné podniky a služby až po súkromné firmy. Mnohí z nich našli uplatnenie aj v zahraničí v nových európskych podmienkach. U dievčat sa často stretávame s uplatnením v rozličných bankách, sporiteľniach, poisťovniach a v najrozličnejších funkciách v administratíve, ale aj vo výrobných a nevýrobných podnikoch, obchodníctve a službách.

Žiaľ, i napriek tomu, nemôžeme zatvárať oči nad faktom, že mnohí z našich absolventov sa zaraďujú do zoznamov nezamestnaných v okrese.

Je pochopiteľné že v trhových podmienkach, kde vládne boj o získavanie a uplatnenie žiakov v živote a praxi, sa stredné odborné školy snažia modernizovať a zatriktívňovať štúdium zavádzaním nových aktuálnych odborov a zameraní.

V našej škole sme v rámci špecializácie **agropodnikanie** zaviedli mimo klasických poľnohospodárskych zameraní poľnohospodárska prevádzka a poľnohospodárske služby aj zameranie **agroturistika** a **poľnohospodársky manažment**. Okrem toho sme sa opätovne vrátili k zameraniu **poľnohospodárska ekonomika**, o ktoré je v súčasnosti pomerne veľký záujem.

V spoločenskom povedomí, vedomí rodičov a žiakov však prevládajú zafixované názory a predstavy o poľnohospodárstve ako o klasickom namáhavom povolání, ktoré je z 20 % vedou a z 80% obyčajnou drinou. Tu ešte ostávame dlžní dôkladnými pružnými informáciami dostať do povedomia ľudí predstavu o poľnohospodárstve ako o modernom vysoko mechanizovanom a automatizovanom procese.

Taktiež je nevyhnutné forsírovať myšlienky, že my neprodukujeme absolventa iba pre poľnohospodársky proces, ktorý je v súčasnosti žiaľbohu v značnej depresii, ale že uplatnenie absolventa je oveľa širšie a proces poľnohospodárskej výroby sa po rokoch stagnácie rozbehne v nových európskych podmienkach. Predsa poľnohospodári sú dorábateľia toho najzákladnejšieho pre spoločnosť – **chleba a základných potravín!**

Ako poľnohospodári v typickom poľnohospodárskom regióne Zemplína nechceme zmeniť celkový poľnohospodársky charakter školy. Škola za vyše 74 rokov svojho pôsobenia vychovala viac ako 6 000 stredoškolsky vzdelaných pracovníkov s veľkou uplatnenosťou v poľnohospodárstve i mimo neho. Sme presvedčení, že špecializácie a zamerania, ktoré na škole máme, sú dobré, sú moderné, pričom

si uvedomujeme, že s nedostatkom žiakov sa musíme v budúcnosti oveľa viac popasovať.

Veríme, že postupne nastane zlom v presýtenosti spoločnosti absolventmi gymnázií a obchodných škôl a čoraz viac bude v európskom meradle vzrastať dopyt po kvalifikovaných pracovníkoch technického zamerania v poľnohospodárstve, stavebníctve a strojárstve.

Z hľadiska vyučovania praxe dnes už nevystačíme s tézou „čo najviac vyrábať a plniť plán“! Musíme pripravovať absolventov s **efektívnym myslením** pre myšlienku vyrábať ziskovo, tvoriť ziskovo a racionálne so schopnosťou nielen výrobok vyrobiť, ale ho aj úspešne predáť a realizovať.

Mladí absolventi musia pochopiť, že dnes nestačí iba „chodiť do práce“, ale aj pracovať v zmysle nových meradiel náročnosti a efektívnosti. V prísnych podmienkach racionalizácie a efektivizácie výroby už nemá šancu žiadna povrchná práca, lajdáckosť a nezodpovednosť. Ba práve naopak, uplatnenie nachádzajú ľudia s kreatívnosťou a ambicióznosťou vytvárajúci prospech a dobrý imidž firmy. Dnešný zamestnávateľ sa absolventa strednej školy nepýta, ktorú školu si absolvoval, ale skôr ho zaujíma „čo všetko ovládaš, čo vieš a čo dokážeš zvládnuť“ svojou pripravenosťou?

Mladí ľudia sú citlivým barometrom, ktorý reaguje na absenciu rodičovskej a školskej výchovy a vzdelávania tým, že často podliehajú nesprávnym vzorom u svojich rovesníkov v spoločnosti ale aj v masmédiách. Zodpovednosť ostáva na nás dospelých a to tak na rodičoch ako i na vychovávateľoch a učiteľoch. Musíme pamätať na to, že žiadna mladá generácia nie je **len zlá** a koná a činí to, čomu sme ju vyznávaním svojich hodnôt a štýlom svojho života naučili a čo sme jej dovolili. **Život predsa nie je to čo chceme, ale to, čo zvládneme a vydržíme!**

Ťažko je však hovoriť o nejakej pracovnej výchove v situácii, keď už nemáme len problémových žiakov, ale problémovými sa stávajú celé rodiny! Keď nemáme podporu, ba ani kontakt s rodičmi, musíme sa spoliehať vo výchove sami na seba.

Masmédiá čoraz viac podliehajú komercializácii a čoraz viac produkujú plytký spôsob zábavy, masový konzum a násilie v snahe za každú cenu zvýšiť svoju sledovanosť. Veľmi ťažké je nájsť v programoch nejaký správny „pracovný vzor“ či propagácie pracovných postupov v špičkových firmách v čase, keď sa práca chápe iba ako jeden z **alternatívnych** spôsobov dosiahnutia úspechu a sebarealizácie mladého človeka.

V tomto zmysle je nevyhnutné **inovovať obsah vyučovacích predmetov praxe a učebníc, modernizovať profil absolventa** a celého vyučovacieho procesu, budovať vzťah k praktickým disciplínam novými formami a metódami vyučovania. Musíme si priznať, že doteraz väčšinou učíme praktické disciplíny z učebníc vydaných ešte za socializmu a nemôžeme si ako učitelia stredných odborných škôl dovoliť stav, keď výrobná prax predbieha teóriu.

Učebnice, príručky a metodické pomôcky musia obsahovať prvky moderného technického myslenia. V našej škole

sa v tomto zmysle snažíme držať krok prostredníctvom úzkej spolupráce s poprednými ustanovizňami ako sú: Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, Agroinštitút Nitra, Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra, Výskumný ústav mliekársky Žilina, Plemenársky podnik a pod. Je to vo forme odborných prednášok pri organizovaní dňa otvorených dverí, metodickou pomocou pri rozličných súťažiach, alebo prednáškami pre žiakov.

Ing. Jaroslav Ivančík
SPOŠ Michalovce

Dokončenie nabudúce

VALNÁ HROMADA ASOCIACE

Vyšší odborná škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště v Bzenci poskytla 12. října 2005 své krásné prostory k jednání Valné hromady Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru. Zasedání se zúčastnili členové Asociace a hosté z Agroinštitutu v Nitře, z Agrární komory ČR, ministerstva školství, Národního ústavu odborného vzdělávání, Institutu vzdělávání a poradenství ČZU a ÚZPI Praha.

Výsledky práce

Výroční zprávu o činnosti za rok 2005 přednesl předseda Asociace ING. KOT. Co všechno se v tomto roce podařilo?

Hlavní náplní činnosti Výkonné rady Asociace bylo hájení zájmů a zastupování společných a specifických zájmů a potřeb svých členů. Výkonná rada se aktivně podílela na realizaci a tvorbě školské politiky v oblasti přípravy na povolání, formulovala zájmy svých členů a prosazovala je v součinnosti s příslušnými institucemi státní správy a samosprávy.

Členové rady během roku absolvovali řadu akcí a jednání. Na lednovém zasedání mj. s Asociací odborových svazů zemědělství diskutovali o vyšší kolektivní smlouvě, domluvena byla spolupráce při řešení složitých problémů a hájení specifických zájmů – např. problematiky školních statků, nástavbového studia, řešení normativního financování škol. Na jednání o dva měsíce později se řešila podpora žákovských odborných soutěží, navázání kontaktů s hejtmany a členy zastupitelstva v jednotlivých krajích pověřených řízením školství, diskutovány byly finanční normativy, příprava jednání na ministerstvu školství, připojení na CESH. Na květnovém setkání spojeném s účastí na tradičním kongresu ke školství v Kroměříži byly podány

aktuální informace z ministerstva školství, z Národního ústavu odborného vzdělávání a rovněž z ministerstva zemědělství a z Ústavu zemědělských a potravinářských informací, jejichž zástupci jsou pravidelně přítomni. Výkonná rada koncem školního roku projednala náplň schůzky s ministrem zemědělství a připravila se na srpnové pracovní setkání v Agroinštitutu Nitra. Tam se uskutečnilo zasedání redakční rady časopisu Zemědělská škola a zároveň širší setkání s představiteli rezortů a škol. Ještě neskončený rok byl opravdu pestrý, část členů i dalších kolegů se podílela na tvorbě Rámcových vzdělávacích programů, pracovala v různých komisích, např. ve školské komisi Agrární komory ČR, v koordinační a koncepční komisi při MŠMT ČR. Budoucí úkoly jsou obsahem usnesení Valné hromady.

Ředitel Agroinštitutu ING. SLÍŽ uvítal pokračování spolupráce v oblasti zemědělského vzdělávání, protože komunikaci všech lidí se vztahem k přírodě považuje za velmi potřebnou. Stále náročnější je dnes úkol – připravit žáka pro vstup do života, a proto každé setkání, které přináší informace o vývoji a trendech na školách, o možnostech řešení určité problematiky, je přínosné. A to zvláště, když obě země řeší otázky obdobné. Rovněž ho těší spolupráce prostřednictvím časopisu Zemědělská škola – Pôdohospodárska škola.

DOC. SLAVÍK seznámil přítomné posluchače s transformací katedry pedagogiky na Institut vzdělávání a poradenství ČZU (*více v zářijovém čísle*) a podrobněji rozvedl úkoly a plány Institutu. Spolupráce především se cvičnými školami, s pedagogickou komisí Asociace je už tradiční záležitostí. Kromě programů doplňkového pedagogického studia nabízejí dva nové bakalářské programy pro mistry a učitele odborných předmětů – pedagogové budou mít tak větší možnost výběru pro své další vzdělávání. Nabízet budou i různé akreditované kurzy.

Člen Asociace – Agrární komora

Tradici ve spolupráci se školami má i Agrární komora ČR a její školská komise, jak informoval přítomné tajemník komory ING. ZÁHORKA. Agrární komora je nevládní organizace, která vznikla ze zákona. Základní její činností je lobování – v parlamentu, ve vládě, v mezinárodních institucích..., další činností je poradenství, vzdělávání v aktuálních problematikách prostřednictvím kurzů, seminářů, a to i ve spolupráci se zemědělskými školami. Na celoživotní vzdělávání kladou důraz i dotačním systémem.

Jsou rádi, že se stali členy Asociace, pokračovala v tématu ING. NEKVASILOVÁ. Umožní to užší spojení mezi nimi jako prvovýrobci a školami, které zemědělské pracovníky připravují. Dnešní doba nabírá trochu jiný směr, když se řekne venkov, tak to už není jen zemědělství, ale celý venkovský prostor, který má svá specifika. I cílem zemědělských škol je ovlivňovat venkov všeobecně po stránce vzdělávání. Při Agrární komoře ČR pracuje už řadu let školská komise, která řeší různé problémy. Podařila se zřídit centra odborného vzdělávání jako způsob dalšího celoživotního vzdělávání v praktické podobě, letos se akreditovala dvě – jihočeské a severomoravské. Je to proces na počátku, věc úplně nová. Je třeba těmto novým institucím vytvořit koncepci a najít v rozpočtu finanční prostředky. Přímý kontakt se školami mají příslušné okresní agrární komory. V tomto roce vznikla za podpory ministerstva zemědělství a většinou i krajských úřadů Krajská informační střediska (KIS). Jsou to místa, kde by se školy měly dozvědět potřebné odborné informace z daného regionu, ale i se tu mohou určitou formou prezentovat zemědělské veřejnosti, např. na webových stránkách. KIS jsou v každém krajském městě při agrární komoře. K Operačnímu programu odborné vzdělávání se zatím nepodařilo připravit slibované semináře, ale předpokládají jejich zahájení v příštím roce. Celé školství – a tedy i odborné – čeká hluboká zásadní změna. Měla by mj. nastat větší spolupráce s rodiči, zaměstnavateli, a z toho se odvíjí i větší úloha Agrární komory ČR a její užší spolupráce se školami.

Školský rezort

O některých legislativních změnách informoval DR. KRIEG z ministerstva školství. Za úspěch považuje posunutí termínu zrušení nastavbového studia o tři roky. Nejedná se o vyřešení této velmi složité problematiky, ale i posunutí dává naději. Školy, které budou chtít mít nastavbové studium, budou muset zřídit čtyřletý program, z kterého se teprve bude extrahovat program dvouletý. Tento problém se týká především středních odborných učilišť. Novelizovaná bude vyhláška č. 13/2005, k ní se mohou školy na příslušných místech vyjádřit.

O úkolech, které řeší Národní ústav odborného vzdělávání, poinformovala ING. SZEBESTOVÁ. Probíhá práce na Rámcových vzdělávacích programech (Zemědělská škola č. 9, roč. 67/2004-5), zapracovávají se připomínky. Na školách (Stříbro, Humpolec) se uskutečnily semináře k projektu Pilot S – Tvorba a ověřování školních vzdělávacích programů ve vybraných SOŠ a SOU. Vzniká Národní soustava kvalifikací, která by měla přispět podporou celoživotního učení k růstu kvalifikovanosti pracovníků a zároveň zvyšováním přehlednosti kvalifikací podpořit uplatnitelnost pracovníků na trhu práce – a to i evropském.

K široké odborné diskuzi je předkládán Projekt Kvalita I – Nová závěrečná zkouška pro tříleté obory s výučním listem (cílem je navrhnout inovovanou podobu závěrečné zkoušky). V letošním roce byly vypracovány studie vývojových trendů v zemědělství a studie vývojových trendů v lesním hospodářství. Podrobné informace o všech těchto problematikách najdete na webových stránkách www.nuov.cz

Oblast zemědělského vzdělávání

ING. KAŠE z Ústavu zemědělských a potravinářských informací zastupoval na jednání i pracovníky odboru vzdělávání a poradenství ministerstva zemědělství. Pracují na společném pilotním projektu ke kvalifikacím za účasti rezortu, ÚZPI, MPSV ČR, NÚOV a Treximy, připravují program sektorových rad (cílová skupina – vybraná geometrika kvalifikací v rámci lesnictví) ve spolupráci s lesnickými školami. Dále informoval školy, které se podílejí na vzdělávání v rámci rostlinolékařské péče (osvědčení o absolvování kurzu lze vydávat až v r. 2006). Nadále se počítá se spoluprací se školami v celoživotním vzdělávání i s rozšířením spolupráce v předávání výsledků vědy a výzkumu do praxe – tzv. transfer. To je celoevropský problém, protože EU dává do vědy a výzkumu obrovské prostředky a návaznost na praxi není odpovídající. Je zájem výzkumných ústavů, škol, agrární komory umožnit či zprostředkovat tento přenos a čeká se na finanční prostředky (příslib od r. 2006). V letošním roce končí smlouvy mezi školami trvalé vzdělávací základny MZe ČR a tímto ministerstvem a je třeba je znovu obnovit. Zároveň dojde k vyhodnocení dosavadní tříleté spolupráce (školy dostanou dotazník), do konce listopadu se uskuteční společný seminář. Jaká spolupráce a činnost ÚZPI s rezortními i ostatními školami se do konce roku připravuje? Školy a KIS se zapojí do analýzy informačních struktur v rámci rozvoje venkova (pro ministerstvo zemědělství). Bude to mapování určité struktury aktivit na venkově, mapování místních akčních skupin, mikroregionů, jak zaměřují svou činnost, jak jsou vybaveny informační technikou... Hlavní váha úkolu bude na KIS,

ale do výzkumu se zapojí i školy (vždy 2–3 v krajích) s cílem získat podklady především o tocích informací (činnost v rámci EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova – bude spadat pod rezort). ÚZPI má v každém kraji dva odborníky, kteří se zapojí přípravou metodiky, dotazník zpracuje sociologická laboratoř při ČZU. Školám budou náklady uhrazeny, výhodou pro ně bude navázání spolupráce s KIS a získání praxe v sociologickém výzkumu, ve spolupráci s programy venkova. Mj. se zpracovávají dva e-learningové programy, které budou poskytnuty školám (zaměření na bezpečnost práce). Do konce kalendářního roku se rovněž uskuteční seminář k EAFRD v Benešově a v Bzenci (určeno i pro školy), kde se posluchači dozvědí nejnovější poznatky k dosavadnímu vývoji fondu. Ke kurzům uplatnění výstupu vědy a výzkumu jsou už vybraná témata pícninářství, výživa zvířat, připravuje se kurz k využití netradičních paliv. Seminář nová potravinářská legislativa v kontextu členství ČR v EU bude především zaměřený na vzdělávání a doplní jej dvoudílná publikace Průvodce potravinářskou legislativou. Počítá se s dalším seminářem – výstupy z programu Leonardo da Vinci a jejich uplatnění (návaznost na seminář na ČZU). Zapojení více škol do mezinárodních programů umožní prezentace organizace EUROPEA. ÚZPI rozšiřuje nabídku nových videoprogramů. Na závěr – ze zahraničních poznatků k problematice dalšího odborného vzdělávání – veškeré odborné vzdělávání v Evropě je hrazeno z evropského sociálního fondu.

Otázka školních statků

Zprávu komise pro školní statky přednesl ING. BENEŠL. Rád by o školních statcích řekl, že jsou svými zřizovateli přijaty na stejnou úroveň jako všechny ostatní příspěvkové organizace. Bohužel tomu tak není. Zřizovatelé uznávají školní hospodářství právně, ale neberou je jako nedílnou součást vzdělávací soustavy. Snaha, kterou komise vyvinula v průběhu, roku se částečně projevila, ale kraje školní statky nepřijaly úplně za své. I někteří pracovníci ministerstva zemědělství školním statkům nejsou nakloněni a prezentují veřejně jejich nepotřebnost. Školní statky už nejsou zařízení s ukázkovými technologiemi a budovami, na mnohých se ale zapomíná i na estetiku prostředí, která vytváří ten důležitý první dojem pohledu a celkového hodnotícího názoru. Vynechal příčiny, proč se školní statky dostávají do neřešitelných hospodářských situací, ale většinou jejich špatný stav není zapříčiněn vedoucím managementem, ale právě těmi známými okolnostmi. Hospodářská situace na školních statcích se nemění, ani když je organizace transformována pod přímé řízení školy. Výjimku tvoří zahradnictví a některá polesí. Sebelepší ředitel školy, při dodržování dosavadního přístupu zřizovatele ke školním statkům, nemůže zlepšit statek. Je více pod tlakem úřadu,

tlak přenáší na hospodářství (rušení výrob, propouštění zaměstnanců), dojde k podstatnému omezení výrobních kapacit, která se dotknou až podstaty školních hospodářství. A pak se už můžeme jen ptát, zda toto školní hospodářství může být ještě účelovým zařízením. Při hodnocení školních statků jsme někdy zbytečně kritičtí, mnohdy vidíme jen budovy a stavby, ale nevidíme další součásti organizace, a to jsou polnosti, úroveň pěstovaných plodin, dosahované výnosy a kvalita výpěstků. Zbavme se představy, že školní hospodářství a polesí budou špičková zařízení. Vždyť ani školy nejsou zdaleka vybaveny na takové technické úrovni, aby plnily všechny požadavky pro výuku.

Co mohou tedy školní statky dělat? Školní statky mohou i přes svou složitou situaci vyučovat praxi. Měly by učit základní praktické dovednosti, protože na těchto zařízeních jsou stále odborníci, kteří mají co říci a ukázat, mají vztah k žákům. Na nové technologie se musíme zajet podívat, a někdy i za hranice našeho státu. Zvykli jsme si být kritičtější na školní statky, ale budme také kritičtí na praktická pracoviště privátních podniků.

Školní statky se nacházejí ve velice špatné situaci. V letošním roce komise školních hospodářství uskutečnila řadu politických jednání, a to hlavně proto, abychom se dostali do podvědomí školské veřejnosti. Úspěchem jsou dotační tituly, které byly školním statkům dříve uzavřeny, na školní hospodářství se začíná trochu jinak dívat. Rozhodujícím rokem bude rok 2006, kdy začnou platit nové dotační tituly, které mohou další vývoj školních hospodářství ovlivnit. Byla uskutečněna schůzka s ministrem zemědělství Ing. Zgarbou, za účasti Ing. Stehlíka, vedoucí Odboru výzkumu, vzdělávání a zakladatelské činnosti MZe ČR.

Jednání bylo velice vstřícné a výsledkem se stal dopis ministra zemědělství, který byl adresován všem hejtmanům krajů. Obsahem dopisu byla podpora o zachování zemědělského školství jako celku. Některé kraje reagovaly a na ministerstvu zemědělství se dotazovaly. Dále komise projednávala možnou transformaci školních hospodářství na obchodní společnosti. Víme, že je to východisko z nouze, že zájmem všech školních statků je zachování stávající příspěvkové organizace, ale musí něco nastat v legislativě, abychom se v této formě udrželi. Příspěvková organizace je naše specifikum, v EU tato forma neexistuje. Alarmující je skutečnost – podle posledního hodnocení stavu věkové struktury pracovníků v zemědělství je průměrný věk v zemědělských podnicích 54 let. Je to nejvyšší ze všech průmyslových odvětví. Nejsou noví nástupci této generace. Příčin je více – málo studentů, malá atraktivnost zaměstnání... Snad od příštího roku, kdy začne fungovat nový dotační titul, bude možno hodnotit školní statky

pozitivněji. Příští rok by měl rozhodnout, zda školní statky budou fungovat jako příspěvkové organizace nebo půjdou do obchodních společností.

Co ještě zaznělo?

Za pedagogickou komisi Asociace vystoupil ING. FIEDLER. Komise patří mezi velmi aktivně působící, spolupracovala především při vydávání učebnic – úspěšné je Ekologické zemědělství 2, v jednání je vydání učebnice agroturistiky (slovenská publikace). Členové dále připravovali školní vzdělávací programy, zejména pro obor agropodnikání, organizovali semináře k Leonardu (Poděbrady), k výrobě biopotravin ekologického zemědělství v Humpolci.

S hodnotnou informací o mezinárodní organizaci EUROPEA přišla PAEDDR. DOBEŠOVÁ. Europea je nezisková organizace, která slučuje vzdělávací zařízení a školy, které vzdělávají v oblasti zemědělství (členy je 21 zemí). Česká republika se v letošním říjnu stala stálým členem, benešovská škola zastupuje Asociaci v této organizaci. Za každou zemi se zúčastňují národní koordinátoři a Europea si dává za hlavní cíle porovnávat vzdělávací systémy, předat si aktuální informace, hledat trendy ve vzdělávání a perspektivy ve vzdělávání. Druhým bodem spolupráce je výměna zkušeností a partnerské vztahy, práce na společných projektech. Tady se otevírá prostor hlavně pro školy, mohou se prostřednictvím Europei seznámit s vhodnými partnery pro projekty, které hodlají realizovat. Za každými národními koordinátory stojí celá řada škol, které mají zájem o spolupráci. Pokud budou školy hledat partnery jakékoliv členské země EU, v Benešově rádi pomohou. V rámci Europei existuje řada projektů, do kterých je možno vstoupit.

Více informací: webové stránky školy www.zemsbn.cz, e-mail: dobesova@wo.cz nebo www.europea.org

Novými členy Asociace se staly po schválení Valnou hromadou: Střední průmyslová škola dopravní a Střední odborné učiliště dopravní Plzeň, Střední zahradnická škola, Střední odborné učiliště a Učiliště Rajhrad, Školní statek Znojmo, Švehlova střední odborná škola Prostějov, Agrární komora ČR.

Diskuze

Hovořilo se o možnostech uznání bývalého funkčního studia, o problémech (konkrétního) rozšiřujícího studia cizích jazyků u učitelů odborných předmětů ve vztahu

k novému školskému zákonu. Je nutné zveřejnit uznané podmínky možností zvyšování aprobační učitelů odborných předmětů o všeobecný předmět, mít právní jistotu, že vzdělávání bude uznáno. Další diskuzní příspěvky se týkaly možnosti odborného výcviku o prázdninách – nutno znovu požádat ministerstvo školství o úpravu organizace školního roku. Zájem je stále o dotační titul školní závody.

Úkoly Asociace

Jaké další cíle si Valná hromada Asociace stanovila?

Všichni členové by měli usilovat o získávání nových členů (i z neškolských zařízení např. zemědělské ústavy); pedagogická komise zajistí pořádání cyklu přednášek k novému školnímu zákonu a k prováděcím vyhláškám; výkonná rada bude podporovat soutěže odborných dovedností studijních i učebních oborů; ekonomická komise se bude podílet na metodice financování jednotlivých normativů pro učební i studijní obory; výkonná rada zajistí vzájemnou výměnu zkušeností z provozování škol (např. odměny ředitelů, zařazení do platových tříd, informace o optimalizaci škol v rámci krajů); členové výkonné rady zajistí nejméně 1× za rok setkání členů Asociace v rámci kraje; komise školních statků bude sledovat vývoj problematiky školních statků v jednotlivých krajích a podporovat formu jejich existence, která by umožňovala získávání dotací; předseda Asociace zajistí spolupráci s radou zástupců hejtmanů jednotlivých krajů a společně s místopředsedou spolupráci i s CZESHA, MŠMT ČR, MZe ČR, Agrární komorou (i v rámci okresů), ÚZPI a vysokými školami; všichni členové mají možnost se zapojit do mezinárodní organizace EUROPEA, do projektu Kvalita 1, podpoří odběr a aktivní využití časopisu Zemědělská škola; pedagogická komise rozšíří spolupráci s IVP ČZU Praha-Malá Chuchle v tématech bakalářských prací a bude podporovat vydávání odborných učebnic a didaktických pomůcek.

Všechny školy by ve svém zájmu měly do 10. 1. 2006 zaslat termíny pořádaných akcí a jednotlivé požadavky na příspěvek pro pořádání odborných soutěží na sídlo Asociace.

Letošní Valná hromada Asociace měla zajímavý a přínosný obsah, dobrý spád, umožnila setkání a výměnu zkušeností ředitelům z celé České republiky, získala nové informace od hostů ze spolupracujících organizací i ze Slovenska. Škoda jen, že ne všichni členové Asociace této možnosti využili a na zasedání přijeli.

akr

CHOVATELSKÝ DEN V TŘEBÍČI

– letos poctrnácté

Sedmnáctého a osmnáctého září 2005 se v Třebíči–Za Polankou konal již XIV. ročník chovatelského dne. Tuto významnou zemědělskou akci organizovala nově sloučená Vyšší odborná škola, Vyšší zdravotnická škola, Střední odborná škola zemědělská a ekonomická a Střední zdravotnická škola Třebíč společně se Svazem chovatelů českomoravského Belgického koně ČR, Svazem koní Moravy a Slezska-spolek Třebíč a Okresní agrární komorou Třebíč.

Cílem organizačního výboru bylo představit široké veřejnosti chov teplokrevných i chladnokrevných koní, chovy vybraných plemen skotu, prasat, ovcí, koz a drobného domácího zvířectva. K vidění byla i některá cizokrajná zvířata. Vedle toho se k prohlídce nabízela výstava malé i velké zemědělské mechanizace a bohatý kulturní i sportovní program spojený s projíždkami v sedle pro děti a mládež. To vše mělo přispět k propagaci zemědělství a zemědělského školství v regionu kraje Vysočina.

Již v sobotu dopoledne projížděl po Třebíčském náměstí průvod sedlových koní v doprovodu koňských spřežení s bryčkami. Účastníkům Třebíčského „bramborobraní“, které se v ten den rovněž konalo, tak byla předvedena ukázka nejlepších koní zúčastněných chovatelů. Přitom pořadatelé využili příležitosti k pozvání diváků na hlavní nedělní program.

V neděli od ranních hodin probíhala přejímka vystavovaných zvířat a svod koní pro posuzování plemenné hodnoty. Posuzování prováděla odborná komise a to u hřebců, klisen a hříbat. Poté proběhla soutěž v jezdeckém parkúru „ZM“ (skok přes překážky o výšce 80 cm) a stupně „Z“ (překážky o výšce 110 cm).

Hlavní program v nedělním odpoledni slavnostně zahájili za doprovodu trubačů a nastoupených jezdců a vozatajů vedoucí představitelé a organizátoři. Pokračoval bohatý sportovní program v různých disciplínách jezdeckví, především vozatajství, drezury, hipoterapie (paradrezury), koňské show (kůň jako cvičební náradí, indiánské ovládání

koně, ukázka přirozeného partnerství člověka a koně) a další zajímavé soutěže v ovladatelnosti se zápřeží (slalom s kládou) a soutěž v těžkém tahu.

Chovatelský den byl zdrojem řady poznatků a informací pro drobné chovatele, podnikatele, soukromé zemědělce, zemědělské organizace a pro všechny, kteří se o zemědělskou oblast vážně zajímají. Zároveň se tato akce měla stát motivujícím prvkem pro mládež, jak aktivně a účelně využít svůj volný čas. Tímto způsobem zájmově směřovaní mládí lidé se stávají potenciálními žáky naší školy a také nositeli budoucnosti českého zemědělství.

V současné době, kdy je naše zemědělství začleněno do struktur EU, s nadějí očekáváme příznivější existenční jistoty zemědělských podniků a celého venkovského prostoru. Dosud jsme však svědky značné nerovnoměrnosti mezi novými zeměmi a evropskou 15. Snižování produkce, cenový propad zemědělských výrobků, nižší dotace a nižší mzdy vytváří rozdíly, které jsou příčinou stále přetrvávajících problémů.

Na tuto skutečnost veřejnost reaguje nezájmem o zemědělství a tím současně i o zemědělské školství. Tyto důvody malého zájmu mládeže o zemědělské vzdělání stojí mimo naši školu a nám nezbyvá, než trpělivě a vytrvale zdůrazňovat důležitost a význam zemědělství pro společnost. K tomu je nezbytná zapálenost, bytostný vztah k půdě, ke zvířatům, k biologickému charakteru zemědělství a vůbec láska k živé přírodě.

Letošní chovatelský den lze hodnotit i díky příznivému počasí jako velmi zdařilý. Tento den, jako svátek zemědělců, chovatelů koní a jiných hospodářských zvířat, se stal již tradicí a má tak zajištěnou perspektivu i do příštích let. Vždy je co zlepšovat a realizovat tak i nové myšlenky. Nechme se proto překvapit novým programem, který nám organizátoři připraví při pořádání již XV. ročníku chovatelského dne v září v roce 2006.

Ing. Lubomír Klička, CSc.
SOŠZE Třebíč

OSLAVA DNE ZVÍŘAT

v hradecké veterinární škole

Máte rádi zvířata? Pak přijměte pozvání na procházku do školy, kde každý student vlastní určitě psa a k tomu některé drobné, větší či velké zvíře. A dokonce si svého miláčka může jeden týden v roce vzít do školy. Nevěříte? Pak se zeptejte některého z 350 studentů Střední odborné školy veterinární v Hradci Králové. Potvrdí vám, že v den sv. Františka z Asisi se slavil ve škole celosvětový Den zvířat, letos již po dvanácté.

V přípravném týdnu se hemžila škola psy různých plemen, kteří se připravují na to, aby ukázali co umí, jak poslouchají či neposlouchají svého pána a jak jsou čistotní – což je zkouškou pro pevné nervy a toleranci nejen uklízeček, ale celého personálu školy. Uvažte, že se ve třídě sejde vlčák, tvrdohlavý jezevčík, chytrý kříženec těchto dvou předcházejících a doga, ze které jde strach. Nový učitel, který tuto atmosféru z jiné školy nezná a psům se z opatrnosti vyhýbá, má nejen mezi nimi strávit celých 45 minut, ale dokonce souvisle vyučovat. Ale nakonec se všichni srovnají, vyučuje se, o přestávkách venčí, odpoledne nacvičuje to, co ještě není dopilováno.

Den zvířat patří výhradně zvířatům. Nevyučuje se a v dlouhém programu dojde na všechny. V letošním roce se sešlo 97 psů, 9 koní, nespočetné množství drobných zvířat počínaje hady, přes kočky, papoušky, morčata, králíky, pavouky a další zaručeně přítulné miláčky. Zahájení letos proběhlo noblesním příjezdem ředitelky školy v drezurním kočáře taženém dvojspřežím žlutých koní Kinských. Na kozlíku seděl v plné parádě žák třetího ročníku David Němeček ze soukromé stáje Vosáhlo Zadražany. Slavnostního zahájení se zúčastnili i zástupci zřizovatele pan Mgr. Petr Kmoch, předseda výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost zastupitelstva Královéhradeckého kraje a zástupci odboru školství a dále partnerská škola z Košic. Program pokračoval drezúrou koně na hudbu a barokním ježděním na koni. Mnozí tanečníci by noblese koňského tance mohli závidět. Parkurové ježdění s výkladem předvedl bývalý žák pan Malý se současnými žáky školy. Předvádění plemen psů včetně jejich dovednostních kousků návštěvníky nejen pobavilo, ale i poučilo. Kolik času, trpělivosti a péče stojí za každým z nich.

Mezitím se školou proplétali zájemci o studium (byl zároveň Den otevřených dveří), žáci nižších ročníků hradeckých základních škol i mateřských škol, pro které je celý program

zajímavou ukázkou toho, jaká zvířata lze doma chovat. Zjištění, že had na krku je docela příjemný, nebývá často příjemné pro jejich rodiče. Těžko se jim vysvětluje, že s hadem pod jednou střechou rozhodně žít nechtějí. Škola se pochlubila i školní stájí, ve které chová koně, poníky, ovce, kozy, jalovici, králíky, drůbež a školního psa bigla Bobinu. Prostě od všeho něco, skoro jako na arše Noemově.

Každý účastník dostal při vstupu do školy anketní lístek k volbě nejsympatičtějšího psa, nejzajímavějšího zvířete a nejpůsobivější fotografie či kresby. První tři umístění psi i jejich majitelé dostali něco dobrého na zub. A nakonec všichni zúčastnění psi dostali z rukou ředitelky školy buřtík. Někteří dva a více. To podle velikosti a chuti. Za některá štěňata je převzal majitel, neboť unavena nezvyklým shonem usnula v podzimním sluníčku na trávniku. Za své výkony byli odměněni i majitelé koní a drobných zvířat. V budově školy byly k vidění fotografie a kresby studentů školy s tematikou jejich koníčků. Nejlepší z nich získaly ocenění a diplom. Celý program byl přehlídkou zájmové činnosti našich studentů, která svědčí o tom, že si našli v životě krásný, byť náročný zájem, který chtějí spojit se svým povoláním.

Ing. Hana Rubáčková
SOŠ veterinární Hradec Králové

CESTA ZA POZNÁNÍM,

ale i za výhrou

Dne 16. září 2005 naše dvě třídy oboru agropodnikání Střední odborné školy služeb a Středního odborného učiliště Kadaň navštívily 52. mistrovství světa v orbě v Praze-Suchdole.

Po odborné stránce se bylo na co dívat, ať už šlo o vlastní soutěžní orbu nebo orbu koňmi, nelze zapomenout na výstavní expozice různých firem. Vše bylo ale vysoce okořeněno všudypřítomným bahnem, které vytvořila příroda a její

noční dešť. Odborná stránka předmětů Pěstování rostlin, Stroje a zařízení a Praxe byla bohatě naplněna, a to jsme ještě nevěděli, že naše studentka zakončí návštěvu mistrovství výhrou – ne ledajakou, ale vysoce odbornou. Při slosování několika set anketních lístků firmy Kverneland vyšla naše studentka Jana Pravdová vítězně a vyhrála 2radličný pluh od jmenované firmy. Doufejme, že výherkyně dobře „zorá“ i svoji maturitní zkoušku.

Ing. Pavel Sekera
SOŠS a SOU Kadaň

Jana Pravdová s pluhem a pracovníkem firmy

Výherkyně se spolužáky z třídy E4

NA ODBORNÉ EXKURZI

V úterý 4.10. 2005 jsme se společně s třídou 3. C našeho SOU a OU Opočno vydali na exkurzi do Rychnova nad Kněžnou. Naším cílem byl hotel HAVEL a hotel PANORAMA.

Jako první jsme navštívili Hotel Havel, který je přímo na náměstí. V hotelu jsme si prohlédli pěkně vybavené pokoje a seznámili jsme se s odbytovými středisky. Nejvíce nás zaujala Hodovní síň, kde se pořádají bankety, rauty a různá společenská setkání. Dále naše cesta vedla do hotelu Panorama, který byl otevřený po rekonstrukci v roce 2003 a nachází se v klidnější části města s výhledem na Orlické hory. Zde jsme si prohlédli všechna střediska včetně zázemí. Naši pozornost upoutalo relaxační centrum s nerezovým bazénem, vířivkou a sauna s vyvíječem sněhu. Pro hosty hotel nabízí balíčky, například relaxační víkend, romantický víkend a večery při svíčkách.

Tento den se nám opravdu vydařil a myslím si, že po vyučení by se nám jistě líbilo v těchto hotelích pracovat.

Za třídu 3.B
Andrea Abrahámová

HOSTILI JSME SOKOLNÍKY Z CELÉHO SVĚTA

Začátek října patřil v Opočně už po osmatřicáté sokolníkům. Ten letošní byl výjimečný v tom, že se v Praze a následně i v Opočně sešli představitelé sokolnických svazů z celého světa. Setkání je hodnoceno jako největší v Evropě za poledních 250 let.

Péče o stravování hostů byla svěřena Střednímu odbornému učilišti a Odbornému učilišti v Opočně, a to oboru Kuchař a Kuchař-číšník. Seminář Mezinárodní organizace pro sokolnictví a ochranu dravců se uskutečnil v krásných prostorách obrazárny zámku v Opočně. Povinností našich žáků bylo zabezpečit lehké občerstvení po celou dobu semináře. Obzvláště zaujaly klasické české koláče podávané „přímo z trouby“. Ovšem největší pochvalu sklidili naši žáci večer při závěrečném rautu, kde se nabízelo pět druhů

teplých pokrmů a mnoho dalších studených lahůdek a cukrářských výrobků. Naši žáci se přesvědčili, jak důležitá je výuka cizích jazyků, zvláště pak, když sklízeli poděkování za takové lahůdky, jakými byly medailónky z panenky s houbovým přelivem nebo jehněčí nudličky na kari. Správný říz večeru dodala folklorní skupina z Litovle. Jako vždy jsme se při zajišťování akce neobešli bez spolupráce s dalším oborem naší školy, oborem Květinářské a aranžérské práce.

Tato spolupráce byla ještě viditelnější při další akci minulého týdne, Zahradě východních Čech v Častolovicích. Se slavnostní tabulí na téma začátek podzimní lovecké sezóny se vskutku dobře vypořádali žáci oboru Kuchař-číšník a Květinářské a aranžérské práce.

Jan Kod'ousek
SOU a OU Opočno

60 LET OD ZAHÁJENÍ VÝUKY

Historie zemědělského školství v Kadani má své počátky již v r. 1848, tj. po zrušení roboty, kdy po zániku poddanství vzniká snaha po středním odborném vzdělání rolnického dorostu.

Tato potřeba odborně vzdělaného dorostu zapříčinila, že v r. 1861 začali kadaňští představitelé města uvažovat o zřízení zemědělské školy. Během následujícího roku opatřilo město spolu s okresním hejtmánstvím potřebné finanční prostředky, 2 učebny a menší výměru polností.

Na základě těchto skutečností bylo 7. října 1862 zahájeno vyučování na dvouleté rolnické škole (Ackerbauschule) v Kadani s vyučovacím jazykem německým.

Dne 17. října 2005 uplynulo 60 let od zahájení výuky na Zemědělské škole v Kadani v českém jazyce. To, že absol-

venti na svoji školu nezapomínají, se potvrdilo i tentokrát. Sešli se ve své třídě, aby si připomněli krásné chvíle svého studia.

Na snímku jsou absolventi zemědělské školy

Najdete v příštích číslech

- Výlet do světa řemesel z přelomu 19. a 20. století
- Krajská informační střediska
- Problematika center odborného vzdělávání
- Metodologie řízené pedagogické praxe
- 85. výročí rybářské školy ve Vodňanech
- Osobnost zemědělského školství – Josef Peiker, pedagog a jahodář

UKONČENIE PROJEKTU ENVEARTHONARY

Viacjazyčný multimediálny slovník

Agroinštitút Nitra bol zapojený ako partner do projektu ENVEARTHONARY, realizovaného v rámci programu Európskej komisie Leonardo da Vinci. Do projektu bolo zapojených 13 partnerov z 12 európskych štátov (Slovensko, Rakúsko, Maďarsko, Rumunsko, Španielsko, Portugalsko, Taliansko, Francúzsko, Veľká Británia, Grécko, Fínsko a Cyprus), celková dĺžka trvania projektu bola 24 mesiacov.

Záverečným produktom je „Viacjazyčný multimediálny slovník životného prostredia a vedných disciplín týkajúcich sa Zeme“, ktorý je dostupný v troch formách: knižná, CD-ROM a on-line (www.envearthonary.org).

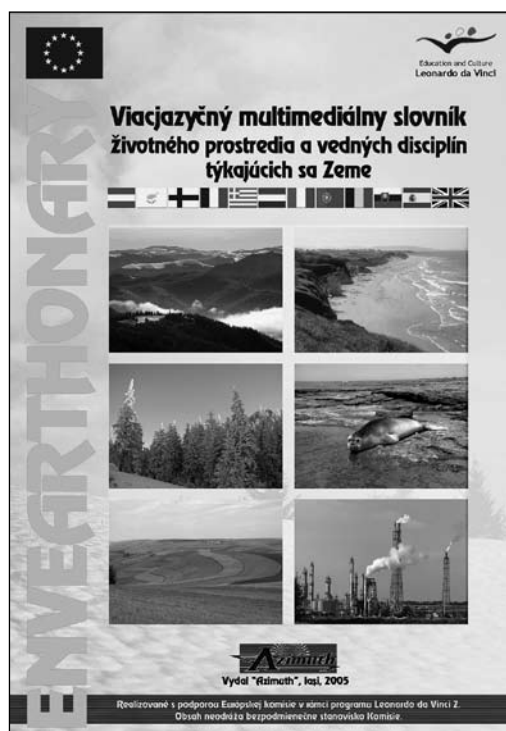
Slovník obsahuje definície približne 3700 termínov, výrazov a skratiek z oblasti životného prostredia, vedných disciplín týkajúcich sa Zeme a príslušných oblastí, spolu s ekvivalentmi v jedenástich európskych jazykoch (anglický, francúzsky, nemecký, taliansky, španielsky, portugalský, fínsky, grécky, slovenský, maďarský a rumunský), abecedný zoznam termínov v každom z príslušných jazykov a niekoľko ilustračných nákrasov a fotografií. Verzia CD-ROM a on-line verzia slovníka taktiež obsahuje všetky termíny a definície v príslušnom jazyku každého partnera projektu, ako aj zvukové súbory obsahujúce výslovnosť termínov.

V prvej fáze bude knižná verzia spolu s CD-ROM voľne distribuovaná v rámci vybraných odborných, univerzitných a vedeckých knižníc, neskôr, po prieskume trhu, aktualizácii a korekcii obsahu sa uvažuje o komerčnom využití tohto produktu.

Tento produkt získal ocenenie **Zlatý kosák** v súťaži exponátov na Medzinárodnom poľnohospodárskom a potravinárskom veľtrhu Agrokomplex 2005.

Ďalšie informácie získate na projektovej webstránke www.envearthonary.org, prípadne na adrese: vnucko@agroinst.sk

Peter Vnučko
Agroinštitút Nitra

PĚSTOVÁNÍ ROSTLIN PRO ENERGETICKÉ ÚČELY

(Peřířiková 2005)

Malá publikace obsahuje popis a dosavadní zkušenosti s pěstováním různých druhů rostlin potenciálně vhodných k využití pro energetické účely včetně těch, které jsou v seznamu dotovaných „energetických bylin“. Jedná se zatím převážně jen o pěstování těchto rostlin, ale v závěru roku vyjde brožura CZ Biom, kde bude probrána i ekonomika a mechanizace. Brožura byla sepsána na podnět minister-

stva zemědělství a četných dotazů odborné i laické veřejnosti a ve školách by mohla posloužit pro doplnění výuky rostlinné výroby nebo životního prostředí.

Cena 50 Kč.

Kontakt pro zájemce: tel. 233 356 940
vpetrikova@volny.cz

KAREL A RICHARD JEŽKOVÉ

Továrna na výrobu hospodářských strojů, slévárna železa a kovů

V roce 1846 vznikla v Blansku na Moravě nově vedená drobná zámečnická provozovna rodiny se starší železářskou tradicí. Dne 3. února 1860 se v témže městě narodil jeden z později nejvýznačnějších průkopníků českého technického rozvoje Richard Ježek. Důkladné odborné znalosti, získané pilným studiem doma i v cizině, podnikavost a hospodářský rozhled, daly základ vystavěné světově známé a proslulé továrně na výrobu zemědělských strojů, slévárně železa a kovu v Blansku. Záhy po založení se firma orientovala na výrobu zemědělských strojů, později i strojů pro keramický průmysl. Tak vznikla továrna na výrobu hospodářských strojů a slévárna kovů.

Již od r. 1872 se provoz specializoval. Se 400 dělníky továrna vyráběla různé hospodářské stroje, hlavně pluh, brány a válce, secí stroje značky „Samsej“, které měly pro horské oblasti sníženou výsevní skříň s válečkovým výsevným zařízením Omega. Dále to byly secí stroje značky „Triumf“ s americkým výsevním ústrojím Hoosier, Kožíkovy plečky na ohni na ruční i na koňský pohon, americké žací stroje, pohrabovačky, žentoury, ruční a žentourové mlátičky, triéry, čistící mlýnky a vějířla, Bentalovy anglické řezačky, bubnové řezačky značky Austria, kruhadla na řepu, kamenné ocelové šrotovníky, drhlíky na kukuřici, lisy na ovoce a víno, pařáky a pumpy různých soustav, čerpadla na kaly a v neposlední řadě stroje pro cihelny, šamotárny a benzinové motory.

Z malé strojnické dílny na náměstí vytvořil r. 1888 Richard Ježek se svým bratrem Karlem obchodní společnost,

kteřá se záhy orientovala na výrobu zemědělských strojů. Postupně byl provoz dílen rozšiřován – řemeslná výroba drobných strojů pro zemědělce byla rozšířena na výrobu všech hospodářských strojů. O rok později, v r. 1889 začali bratři Karel a Ing. Richard Ježkové již provozovat veřejnou obchodní činnost, která zahájila v nově postavené provozovně za městem svoji činnost. Na počátku století již firma prodávala své výrobky po celé rakousko-uherské monarchii a později je vyvážela i do řady států Evropy. V r. 1908 byla zřízena odštěpná provozovna v Mariboru. Ježkova továrna se posléze rozšířila novou výrobou strojů pro cihelny, šterkovny, kamenolomy a cementárny. Tak vznikla hospodářská strojírna a slévárna. Tovární výrobky byly známy i daleko za hranicemi Čech, zvláště na Balkáně.

Kromě působnosti v blanském a mariborském podniku byl Ing. Richard Ježek činný v městské samosprávě, v Sokole a městské Spořitelně. Pro své vynikající odborné znalosti byl jmenován členem různých důležitých odborných sdružení a ústavů.

První blanská Ježkova dílna s popisným číslem 292 zaměstnávala na začátku druhé světové války továrna přes šest set pracovníků. V r. 1945 byl závod značně poškozený bombardováním. Dne 25. dubna 1945 byla firma znárodněna a 1. ledna 1946 z jeho majetkové podstaty vytvořen národní podnik Závody na výrobu strojů pro keramický průmysl Blansko.

Ing. Petr Novák, CSc.
MZe ČR

ANTONÍN VEČEŘ

„... Novověké racionální hospodářství zakládá se na vymoženostech všech věd, nejvíce ale na výzkumech hospodářské lučby a na pokroku strojnictvím a jen onen hospodář, jenž všímá sobě pokroku obou věd těchto, udrží se na výši hospodáře novověkého. Hospodářská lučba vytknula si za úkol, výnosnost půdy k nejvyššímu stupni přivést, kdežto úkolem hospodářského strojnictví jest půdu důkladně vzdělati a plodiny bez všech možných ztrát co nejdokonaleji pro trh připravit... Mýlil by se, kdo by myslel, že teprve za poslední století užívá se strojů hospodářských; neb dějepis národů starověkých dokazuje, že i tito již užívali mnohé z našich nynějších strojů, ovšem v sestavení primitivním a jednoduchém... jedině užíváním strojů možno nám vyráběti laciněji a takto zápasiti s konkurrenty, jenž stroje v nejrozsáhlejší míře již užívají: kde nemůže jednotlivec kupovat, nechť kupuje společně více hospodářů – a že při objednávkách svých se obraceti budou na závody vlastenecké, kteréž jim dobře poslouží, rozumí se samo sebou.“

Antonín Večeř, 1881

Životní příběh Ing. Antonína Večeře je, podle jeho vrstevníka A. Stacha (1933) příkladem, že i mnohý městský člověk „dovede se vpraviti s láskou do nového směru života a může pak konati platné služby na nezvyklém místě“. K tomu může ale dojít „jen ten pracovník, který vyniká nezdolnou pracovní energií, vytrvalostí a životní opravdovostí...“. Antonín Večeř takovým byl. Narodil se v národnostně smíšeném Šilperku 31. května 1853 v rodině vlastenecky smýšlejícího a konajícího českého lékaře. Ze Šilperka se rodiče přestěhovali do Doudleb, kde otec dostal místo panského lékaře. Později se trvale usadili ve Vamberku, otec panským lékařem zůstal.

Roku 1865 začal Antonín středoškolská studia na gymnáziu v Hradci Králové. Známa válka v okolí tohoto města v r. 1866 však poznamenala jeho pobyt. Školní rok skončil o dva měsíce dříve, zápis do příštího ročníku se v souvislosti s vypuknutím epidemií odkládal. Prostřednictvím tehdy mladého litomyšlského profesora přírodních věd a filosofie, později řádného profesora pražské univerzity Josefa Durdíka přešel na tehdy ještě německé (od r. 1867 české) piaristické gymnázium do Litomyšle. Zde studoval 2. a 3. ročník, příliš se mu sice nevedlo, ale procházel. Nepřízeň si vysloužil i tím, že tak jako před tím v Hradci Králové dával najevo své vlastenectví nošením „čamary“ (slavnostní červený kabát, v 2. pol. 19. stol. po polském vzoru symbol českého vlastenectví) a „konfederatky“ (polská národní čtverhranná čapka, která se nosila ze stejného důvodu). Když k tomu přibyl konflikt se spolužákem, raději sám z gymnázia vystoupil. Krátce se učil kupcem, aby nakonec (1872) s vyznamenáním maturoval na litomyšlské reálce.

Po maturitě předpokládal, že využije práva jednoročního dobrovolníka. Podal v tomto smyslu česky psanou žádost vojenskému velitelství. Tato opovážlivost však rozhodla, že mu zmíněné právo bylo odepřeno. Po vojenské službě vystudoval (1876) techniku (strojařský obor). Absolvoval ji ovšem v neblahý čas. Po známém tzv. vídeňském krachu

(úpadkem na vídeňské burze 9. 5. 1873 propukla vážná světová krize, která na řadu let postihla průmyslovou výrobu, strojírenství i zemědělství) bylo velmi ztíženo uplatnění v technickém oboru. Když se mu dlouho nedařilo získat odpovídající uplatnění, přijal místo suplenta na slovan-ském učitelském ústavě v Brně. Po dvou letech, zřejmě i pro jeho aktivní účast v národním buditelském hnutí, se stal v ústavu „přespočetným“. V této situaci se naskytla určitá možnost zaměstnání v železárnách knížete Salma v Blansku. Večeř váhal...

V Brně přespočetný, ve Velkém Meziříčí vítaný

Na radu bývalého profesora z litomyšlské reálky Cyrila Mezníka přijímá místo učitele technických předmětů na rolnické škole ve Velkém Meziříčí. Nastupuje 5. července 1878 a jak se ukázalo, svůj další osud tak natrvalo spojil s tímto městem (našel zde i životní partnerku). Na škole vytrval 40 let. Prezentoval se jako osobnost neobyčejně činná v široké zájmové sféře. Celý život dbal o sebevzdělávání. V mládí vyvinul hodně úsilí i ke zdokonalení v manuálních dovednostech – osvojil si základy zámečnictví, truhlářství, tkalcovství a slévárenství. Systematicky studoval domácí i cizí literaturu, cestoval. Pedagogická práce ho velmi brzy „chytila“. Ucházel se sice i o službu na státních odborných školách, ovšem překážkou bylo jeho „výlučné“, jindy „výstřední“ češství, jakož i politická činnost. Z téhož důvodu se nestal ani ředitelem školy. O tom, že nebyl jen průměrným učitelem, svědčí skutečnost, že přes nepřízeň oficiálních míst byl v r. 1914 na návrh státního inspektora Dr. Františka Farského vyznamenán tehdy ceněnou zlatou medailí rytíře Lorenze z Liburnau. Jedná se o poctu, která byla „zvláště vynikajícím učitelům“ od r. 1895 udělována na paměť sekčního šéfa a referenta pro zemědělské vyučování ve vídeňském ministerstvu orby. (Z našich zemědělských pedagogů ji před ním obdrželi pouze čtyři: F. Sitenský, ještě jako profesor tábořské školy, ředitel L. Burket z Písku, ředitel Jan Adamec z Přerova a ředitel F. Farský z Tábora.) Přes

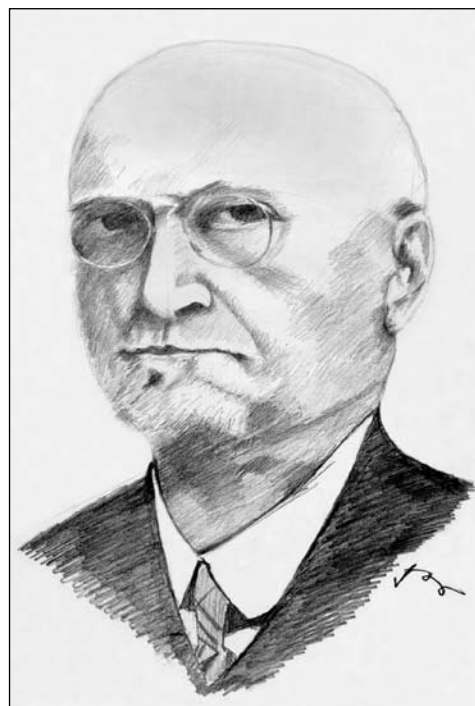
obdivuhodné dílo se mu z uvedených již důvodů mnoho veřejných poct nedostalo. Vedle zmíněné Lorenzovy medaile si velmi vážil „skutečného“ členství v Československé akademii zemědělské... S ČSAZ spolupracoval také do posledních svých dní (zvláště v oblasti odborné terminologie).

Penzionován byl na vlastní žádost ve svých 65 letech, 1. srpna 1918. Dopřáno mu bylo dožít se požehnaného věku 88 let. Bránil se nečinnosti, jak jen to šlo, odešel 14. února 1941.

Odborné domény: strojnictví a ovocnářství

Hospodářské strojnictví a ovocnářství – oblasti z mnoha hledisek od sebe hodně vzdálené! Dají se ale provozovat souběžně. Profesor Večeř to dokázal, a v obou případech na až překvapivě vysoké úrovni. Jak z úvahy, z níž v úvodu citujeme, vyplývá, byl již před více jak 120 lety přesvědčen, že je to mimo chemie právě „hospodářské strojnictví“, které rozhodne o dalším tempu vývoje „novověkého racionálního hospodářství“. Své zaujetí a bohaté znalosti prokazoval ve třídě, mezi výkonnými zemědělci i ve své bohaté činnosti literární. Nebylo tedy náhodou, když v r. 1904 vznikl Sborník zemědělský, „orgán pro pěstování vědecké literatury hospodářské“ (založen Jednotami učitelů hospodářských škol v království českém a markrabství moravském, pod redakcí B. Macalíka), že pro funkci referenta o novinkách v této oblasti byl získán právě profesor Večeř. Referoval skutečně zasvěceně o „novotinách“ doma i v zahraničí (zahraničním dával přednost, neboť ty, jak říká, byly pro běžného zájemce méně dostupné). Škoda, že tento Sborník po dvou letech z ekonomických důvodů přestal vycházet. Jeho jméno najdeme pod mnoha články nejrozličnějších časopisů. Napsal také mnoho hesel do Ottova naučného slovníku i do Naučného slovníku hospodářského. Z knižních publikací je to např. Zámečnictví (3 díly, 1884–1887), Fysika pro školy hospodářské (1884), Měřictví výkonné (1892), Odvodňování a povodňování (1892), Zámkařství a nedobytné pokladny (1891), Průvodce elektrotechnikou (2 díly, 1896–1897), Učebnice počtům (1906), Předpovídání počasí (1914) a několik dalších.

Při tak pestré činnosti v oblasti strojírenství „drahně let“ pracoval též v ovocnictví. Obraz o jeho praktických výsledcích není zachován, hodně ale napovídá jeho literární odkaz. Již počátkem osmdesátých let se setkáváme s jeho spisem Stromořadí při cestách soukromých i veřejných (1885). Do Rukověti zemědělské z r. 1888 přispěl statí Osazování holých úklonů a strání. V r. 1907 vydává drobnější knížku Ilustrované racionální ovocnictví. V roce následujícím vychází obsažná knížka (286 stran, 208 obrázků, většinou vlastních perokreseb) Racionální ovocnictví. Je to

pozoruhodné svědectví o rozsahu jeho zájmu, o hlubokých znalostech a zřejmě i vlastních zkušenostech, byť se k nim otevřeně nehlásí. Kniha vznikla „postupně jako vodítko při vyučování ovocnictví“ a byla určena hlavně „pro chovance škol hospodářských“, ale také „pro rolníky, zahradníky, pěstitele, milovníky ovocnictví aj.“. Vychází z bohatých pramenných zdrojů (uvádí 15 domácích a 19 cizích autorů), neboť „zkušenosti jediného pozorovatele, byť pracuje v ovocnictví drahé let, jsou velmi skrovné a je nutno ohlížeti se po zkušenostech jiných“. V r. 1908 vyšla další, tentokrát drobnější publikace Kde a jak pěstovati ovocné stromy (Třebíč 1908). V r. 1930 v Miloticích vydal znovu obsáhlé dílo Výnosné ovocnictví a v rukopise zůstala ještě Budoucnost čs. ovocnářství. Kromě toho zpracoval kapitolu Sadařství pro Velkou příruční knihu praktického zahradnictví, kterou začal vydávat v r. 1912 L. Kober v Praze.

Přes výstavy k budování muzea

Nezůstával jen u svých odborných zájmů. Pilně se zúčastňoval veškerého společenského, osvětového i politického života. Stal se například spoluzakladatelem čtenářského a okrašlovacího spolku, měšťanské besedy, odboru turistů, místního odboru Národní jednoty (9 let jednatelem, 41 roků předsedou), ale pracoval také v živnostenské záložně, městské spořitelně, v železničním výboru, velmi dlouho a aktivně v Sokole apod. Jeho zásluhou začal opět vyvíjet činnost pěvecký spolek, později nazvaný Hlahol, ochotnický spolek Dalimil, Jednota přátel pro školní mládež (s cílem podporovat žactvo místní reálky). Od r. 1901 byl členem obecního zastupitelstva, městské rady i rady komisí.

Podílel se rovněž na založení později proslulého ústavu pro vzdělávání dívek „Světla“ a byl členem jejího výboru více jak 30 let (Stach, 1928): „ústav vyrostl v podnik velkých rozměrů a stal se požehnáním pro celou Moravu“. Přes 30 let také pracoval v Národní jednotě pro jihozápadní Moravu v Brně.

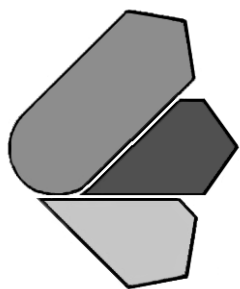
Profesora Večeře dlouhodobě přitahovalo také vystavnictví. Neopominul využít jediné příležitosti k návštěvě domácí odborné výstavy. Výstavy vyhledával i při svých zahraničních cestách. O svých dojmech a poznatcích nejen psal, ale také se je snažil využít pro propagaci, ev. organizaci výstav domácích. V tomto směru na sebe výrazně upozornil v r. 1893. Byl jednatelem, tedy duší, velmi úspěšné hospodářsko-průmyslové výstavy ve Velkém Meziříčí. Podílel se účinně na její organizaci, ale hlavně překvapil shromážděním obdivuhodného množství národopisného a historického materiálu. Materiálu, který byl úspěšně využit i na slavné národopisné výstavě v Praze v r. 1895. (Navíc sám pro tuto výstavu na 20 mapách a 2 diagramech graficky zpracoval hospodářské poměry regionu). Na úspěchu výstavy se podílel i organizačně: byl členem ústředního výstavního výboru, jednatelem oboru pro Horácko, jednatelem pro zemědělství Moravy a Slezska. Vzpomínána je též jeho spolupráce při pořádání úspěšné krajské hospodářské výstavy ve Velkém Meziříčí v r. 1924.

Po výstavě v Praze se vyvstala otázka co s exponáty. Zásluhou Ing. Večeře zůstaly zachovány jako celistvý soubor, který byl deponován v „jeho“ rolnické škole. Byl tak zachráněn cenný materiál i pro regionální badatele. V r. 1901 přemístil sbírky do novostavby reálky a ke spolupráci na jejich správě získal středoškolské profesory. Sbírkou byly až do r. 1917 majetkem místního odboru Národní jednoty, poté je převzalo město. Večeř byl od tohoto roku ředitelem odboru muzea, v r. 1920 pod jeho správu přeřazen další odbor. Stal se tak faktickým zakladatelem muzea, ač původně nesměřoval k tomuto cíli. Poznání historie a národopisu západní Moravy bylo v jeho případě ovlivněno především potřebami průmyslové výroby a potřebami školní výuky. On sbírky především trvale rozšiřoval, méně se zabýval již jejich tříděním a popisem. Ředitelka muzea ve Velkém Meziříčí Marie Benešová, v r. 1967 v almanachu ke stému výročí založení zemědělské školy, považovala za spravedlivé připomenout i tyto zásluhy profesora Antonína Večeře: „...velký počet nejstarších exponátů, které nám závidí jiná muzea, a to zejména hospodářského nářadí a nábytku z vesnic v okolí našeho města, byly darovány jím. Kупoval i sbíral všechno, co se vázalo k životu a práci rolnického lidu na Horácku, opravoval, čistil a nosil do muzea...“.

Ing. Josef Rozman, CSc.
Moravská Třebová

CONTENTS

BIO-featured autumn	2
Environmental education in Japan – Part II	3
On labour protection and safety in the course of practical training	4
Completion of RUTSAD project Support to small and medium businesses in the area of agritourism through education, extension services and networking	6
Interdisciplinary relations and their application to the drawing up of worksheets Worksheets are supplements to textbooks of biology	8
„Five clues to safe food“ Educational seminars and lectures on „food safety“	9
A day spent with a lady-representative of the Office for Education and Extension Services in Huntingdon County, Pennsylvania	10
Information about agricultural education in Scandinavian countries Exchange stay of pedagogues in the framework of Leonardo da Vinci Project	11
Information service Representation of the European Commission in the CR	12
Modernisation, innovation, rationalisation Increasing the effectiveness of the educational process of tea- ching farming practicals at secondary agricultural schools	13
General meeting of the Association Information about the annual activities of the Association of Educational Facilities for Rural Space Development	15
Breeders' Day at Třebíč – held for the fourteenth time this year	19
The Day of Animals at the veterinary school in Hradec Králové	20
The pursuit of knowledge as well as of winnings Secondary Vocational School of Services and Secondary Vocational Training Centre at Kadaň visited the 52 nd World Ploughing Championship in Prague-Suchdol	21
Participating in a specialised field trip	21
We hosted falconers from the whole world Representatives of Falconers Associations at a school in Opočno	22
Completion of ENVEARHONARY Project A multilingual multimedial dictionary	23
Growing of crops for energy production A technical handbook	23
Karel a Richard Ježkové History of agricultural machinery	24
Antonín Večeř Prominent personality of agricultural education	25

ÚZPI PRAHA

47816
ISSN 0044-3875

První číslo časopisu Zemědělská škola vyšlo v r. 1936. Časopis byl nejdříve volnou přílohou měsíčníku Zemědělský pokrok, brzy ale začal vycházet samostatně. V r. 1991 jeho vydávání převzaly zemědělské školy (všech stupňů) a některé vzdělávací instituce. I po rozdělení Československa zůstává časopis společným pojítkem zemědělského školství v České republice a ve Slovenské republice.

Od školního roku 2002/2003 se dohodl dosavadní vydavatel – Sdružení zemědělských, lesnických a potravinářských škol, rybářské školy a školních hospodářství – s Ústavem zemědělských a potravinářských informací Praha o poskytnutí práva vydávat časopis a používat titul Zemědělská škola – Pôdohospodárska škola. Vydávání časopisu se tak vrací do prostorů, odkud před 66 lety vyšlo první číslo Zemědělské školy, a kde také v tehdejších „Domě Zemědělské osvěty“ sídlila redakce.

Časopis je určen pedagogickým pracovníkům i studentům, výzkumným a odborným pracovníkům, všem organizacím zabývajícím se zemědělským školstvím a vzděláváním i jednotlivcům působícím v oblasti tohoto zájmu.

**AGROINŠTITÚT
NITRA**

Září

Je-li na svatého Matouše pěkný den, mají vinaři naději na dobrou sklizeň

Hřmí-li na svatého Michala, bude hojnost vína, ale ovoci ublíží a budou hrubí větrové

Říjen

Září víno vaří, říjen mačká hrozen
Na svatého Lukáše – jabka, hrušky do koše

Listopad

Stromy -li v listopadu kvetou, sahá zima až k létu

Má-li Ondřej na stromech kapky, bude příští rok hodně ovoce

Časopis vydávají

Ústav zemědělských a potravinářských informací, Slezská 7, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZPI, Slezská 7, 120 56 Praha 2

tel.: 227 010 439, fax: 227 010 119, e-mail: krajickova@uzpi.cz

Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

tel., fax: 037/791 02 24, e-mail: palenikova@agroinstitut.sk

Redaktorka: Ing. Gabriela Páleníková

www.agronavigator.cz

Časopis vychází desetkrát ročně (září – červen), cena jednoho výtisku je 15 Kč, roční předplatné 150 Kč

Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZPI Praha

Redakční rada

Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava;
Ing. Igor Drobný, PhD., SZÁŠ Piešťany;
PhDr. Radmila Dytrtová, CSc., IVP ČZU Praha;
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR; Ing. Zorka Husová, NÚOV Praha; Ing. Břetislav Kábele, SOŠ České Budějovice; Ing. Jan Kot, ISS Cheb;
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra;
Mgr. Drahomíra Kučírková, CSc., KPP SPU Nitra; PhDr. Dana Linhartová, CSc., ÚHV PEF MZLU Brno; Ing. Tibor Masár, PhD., MP SR Bratislava; Ing. Josef Matoušek, MZe ČR;
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice; prof. Ing. Milan Slavík, CSc., IVP ČZU Praha; PhDr. Pavel Sýkora, MZe ČR, Ing. Jan Vajs, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora